

Ante Kožul
Silvija Krpes
Krunoslav Samardžić
Milan Vukelić

MOJA ZEMLJA 3

Radna bilježnica iz geografije za sedmi razred osnovne škole

1. izdanje

2021.

Nakladnik

ALFA d. d. Zagreb

Nova Ves 23a

Za nakladnika

Miro Petric

Direktorica nakladništva

mr. sc. Daniela Novoselić

Urednik za Geografiju

Marko Labus

Recenzija

dr. sc. Anica Čuka

Ružica Ivanković-Ciotti

Damir Vinković

Marijana Bandić Buljan

Tihomir Kovačić

Lektura i korektura

Kristina Ferenčina

Likovno i grafičko oblikovanje

Zorica Adamović

Izrada karata

Slaven Tomakić

Nikola Štambak

Ilustracija i fotografija

www.shutterstock.com

Digitalno izdanje

Alfa d. d.

Mozaik Education Ltd.

Tiskara

Tiskara Zrinski d. o. o.

Proizvedeno u Republici Hrvatskoj, EU

Drugi obrazovni materijal odobrila je Agencija za odgoj i obrazovanje od **30. listopada 2020.**: **KLASA: 602-09/20-01/80, URBROJ: 561/1-20-3.**

© Alfa

Ova knjiga, ni bilo koji njezin dio, ne smije se umnožavati ni na bilo koji način reproducirati bez nakladnikova pismenog dopuštenja.

SADRŽAJ

1. OPĆA OBILJEŽJA EUROPE	5	5. JUŽNA EUROPA	49
1.1. Veličina, geografski smještaj i položaj Europe	5	5.1. Europsko Sredozemlje	49
1.2. Geološka starost i reljef Europe	8	5.2. Život uz more i krš	52
1.3. Obale i mora Europe	11	5.3. Održivi razvoj turizma	54
1.4. Vode europskog kontinenta	14	5.4. Italija – država neravnomjernog razvoja	56
1.5. Klimatska obilježja Europe	17	6. JUGOISTOČNA EUROPA	59
2. POLITIČKA I UPRAVNA ORGANIZACIJA EUROPSKOG PROSTORA	19	6.1. Jugoistočna Europa - most između Europe i Azije	59
2.1. Politička slika Europe	19	6.2. Mozaik naroda i kulture	62
2.2. Ujedinjavanje Europe	21	6.3. Bosna i Hercegovina – multietnička država	64
2.3. Suvremena Europa i svijet	24	7. ZAPADNA EUROPA	67
3. DEMOGRAFSKE I GOSPODARSKE POSEBNOSTI EUROPE	27	7.1. Zapadna Europa - suživot različitosti	67
3.1. Stanovništvo europskog kontinenta	27	7.2. Kolijevka industrijske revolucije i urbanizacije	70
3.2. Narodi, jezici i religije Europe	30	7.3. Život uz more i od mora	73
3.3. Europska jezgra i periferija	34	7.4. Gospodarsko središte Europe	76
4. SREDNJA EUROPA	38	8. SJEVERNA EUROPA	79
4.1. Živjeti u Alpama	38	8.1. Život na sjeveru	79
4.2. Nizine koje okupljaju stanovništvo i gospodarstvo	41	8.2. Prirodna bogatstva Sjeverne Europe	82
4.3. Srednja Europa – sudar zapada i istoka Europe	44	8.3. Održivi razvoj sjevera	85
4.4. Njemačka – gospodarska snaga Europe	46	9. ISTOČNA EUROPA	88
		9.1. Istočna Europa - kontinentalna regija	88
		9.2. Gospodarska slika europskog istoka	91
		9.3. Ruska Federacija	93

Pred tobom je radna bilježnica iz geografije Moja Zemlja 3, koja će ti biti suputnik u 7. razredu. Smatraj je prijateljicom koja će ti pomoći u utvrđivanju novih nastavnih sadržaja. Što je češće budeš rješavao/rješavala, brže ćeš dolaziti do novih spoznaja. Većinu odgovora možeš pronaći u udžbeniku i neka ti je to podsjetnik za nastavak učenja o geografiji. Svakako zaviri i u potpise fotografija, nazive geografskih karata te u zanimljivosti. Možda ćeš ponekad trebati uložiti i dodatni trud za pronalazak odgovora, ali to shvati kao malo istraživanja. Osim toga nemoj zaboraviti na pojmovnik na kraju udžbenika jer ti može puno pomoći.

Sigurni smo da će ti ova radna bilježnica omogućiti širenje znanja o našem kontinentu, Europi te o svijetu kako bi postao/postala pravi geograf.

1. OPĆA OBILJEŽJA EUROPE

1.1. VELIČINA, GEOGRAFSKI SMJEŠTAJ I POLOŽAJ EUROPE

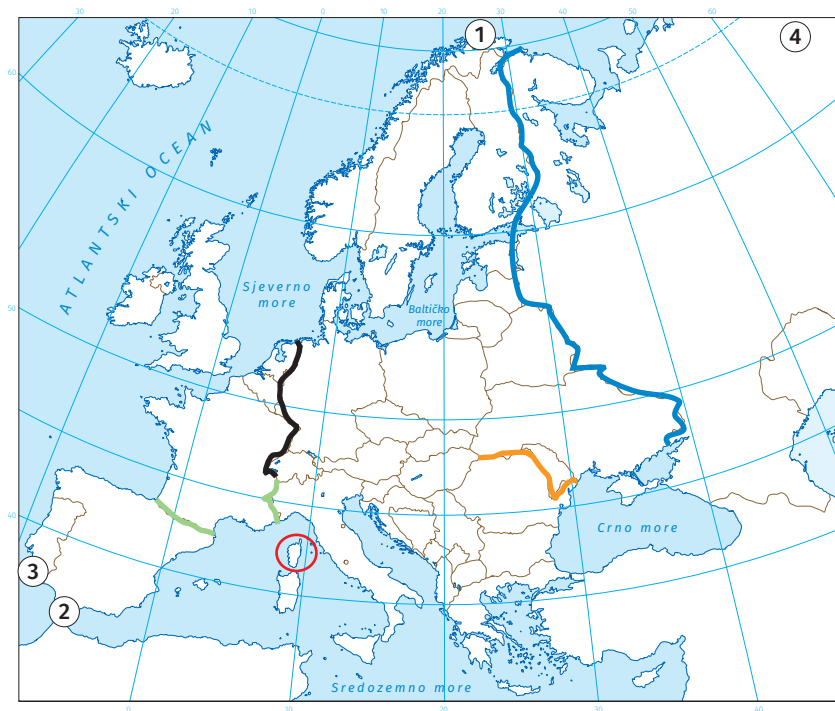
1. U sljedećim zadacima zaokruži točan odgovor.

- A. Koji je od ovih kontinenata površinom manji od Europe?
- a) Afrika
 - b) Antarktika
 - ☒ c) Australija
 - d) Azija
- B. Koji od ovih kontinenata ima više stanovnika od Europe?
- a) Australija
 - ☒ b) Azija
 - c) Južna Amerika
 - d) Sjeverna Amerika

2. U sljedećim su rečenicama podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama. U svakom paru zaokruži pojam koji je točan.

- A. Europa je u potpunosti smještena sjeverno od **ekvatora** / **sjeverne polarnice**, a kroz nju prolazi i **sjeverna obratnica** / **početni meridijan**.
- B. Europa se najvećim dijelom nalazi u **sjevernom umjerenom** / **sjevernom hladnom** toplinskom pojasu i **ima** / **nema** povoljne uvjete za naseljavanje i razvoj gospodarstva.
- C. Dogovorenu (prirodnu) granicu Europe i Azije čine **nizina** / **gorje** Ural, **rijeka** / **jezero** Ural, **jugozapadna** / **sjeverozapadna** obala Kaspijskog jezera, **nizina** / **planina** Kavkaz te morski **prolazi** / **kanali** Bospor i Dardaneli i Mramorno more između njih.

3. Sljedeće zadatke riješi uz pomoć priložene geografske karte.

- A. Brojem 1 označena je najsjevernija kopnena točka Europe – rt Kinnarodden u državi Norveškoj. Točka je smještena u sjevernom hladnom toplinskom pojasu.
- B. Brojem 2 označena je najjužnija kopnena točka Europe – rt Tarifa u državi Španjolskoj. Točka je smještena u sjevernom umjerenom toplinskom pojasu.
- C. Brojem 3 označena je najzapadnija kopnena točka Europe – rt Roca u državi Portugalu. Točka je smještena (upisati stranu svijeta) zapadno od početnog meridijana.
- D. Brojem 4 označena je najistočnija kopnena točka Europe koja se nalazi na sjeveru gorja Urala u državi Rusiji. Točka je smještena (upisati stranu svijeta) istočno od početnog meridijana.
- E. **Plavom** bojom podebljaj granice među državama koje čine političku granicu Europe i Azije.
- F. **Zelenom** bojom podebljaj granice među državama koje čine granicu Zapadne Europe i Južne Europe.
- G. **Narančastom** bojom podebljaj granice među državama koje čine granicu Istočne Europe i Jugoistočne Europe.
- H. **Crvenom** bojom podebljaj granice među državama koje čine granicu Zapadne Europe i Srednje Europe.
- I. Zaokruži otok u Sredozemnom moru koji pripada Zapadnoj Europi. Otok se zove Korzika.

4. Odgovori na pitanja.

A. Navedi najmanje tri obilježja zbog kojih su Europa i Azija, iako povezani kopnom, zasebni kontinenti.

Europa i Azija su zbog svojih povijesnih, kulturnih, gospodarskih i političkih obilježja zasebni kontinenti.

B. Navedi najmanje tri primjera koji pokazuju utjecaj Europe na ostale dijelove svijeta.

Europa se smatra kolijevkom demokracije, koja je danas raširena diljem svijeta. Europski jezici i

latinično pismo prevladavaju na svim kontinentima osim u Aziji i Africi. Kršćanstvo se iz Europe proširilo

ostalim kontinentima, a utjecaj Europe vidljiv je i u svjetskoj kulturi i umjetnosti.

5. Sljedeće zadatke riješi uz pomoć priložene geografske karte paneuropskih prometnih koridora.

A. Paneuropski prometni koridor X. prolazi kroz glavni grad Hrvatske Zagreb i njime je Hrvatska uključena u prometno povezivanje Srednje Europe, (*upisati naziv geografske regije*) Jugoistočne Europe i Južne Europe.

B. Paneuropski prometni koridor V. ima izlaz na obalu Jadranskog mora u lukama Rijeka i Ploče. Njime je Hrvatska uključena u prometno povezivanje Srednje Europe, Jugoistočne Europe i (*upisati naziv geografske regije*) Istočne Europe.

C. Paneuropski prometni koridor VII. prolazi kroz Hrvatsku rijekom Dunavom.

1.2. GEOLOŠKA STAROST I RELJEF EUROPE

1. Odredi točnost tvrdnji. Zaokruži slovo T ako je tvrdnja točna, a slovo N ako je tvrdnja netočna.

- A. Pangea je naziv za kontinent koji je postojao tijekom era ranog paleozoika i kasnog mezozoika. T ☒ N
- B. Mezozoik je era poznata po mnogim vrstama dinosaura. ☒ T N
- C. Era u kojoj danas živimo naziva se kenozoik. ☒ T N
- D. Eoni su sastavljeni od duljih razdoblja koja nazivamo ere. T ☒ N

2. Poveži lijevi i desni stupac upisivanjem odgovarajućih slova iz lijevog stupca na praznu crtu ispred desnog stupca. Dva su obilježja u desnom stupcu višak.

- A. vulkanske stijene B nastaju preobrazbom zbog promjene svojstava
- B. preobražene stijene _____ nastaju grijanjem magme ispod površine Zemlje ili lave na površini Zemlje
- C. taložne stijene A nastaju hlađenjem magme ispod površine Zemlje ili lave na površini Zemlje
- C nastaju taloženjem materijala na kopnu ili u vodi
- _____ nastaju taloženjem materijala isključivo na kopnu

3. Prisjeti se izgleda starih gromadnih gorja i mladih ulančanih planina. Skiciraj ih te navedi njihova obilježja.

Prostor za crtanje i opis::

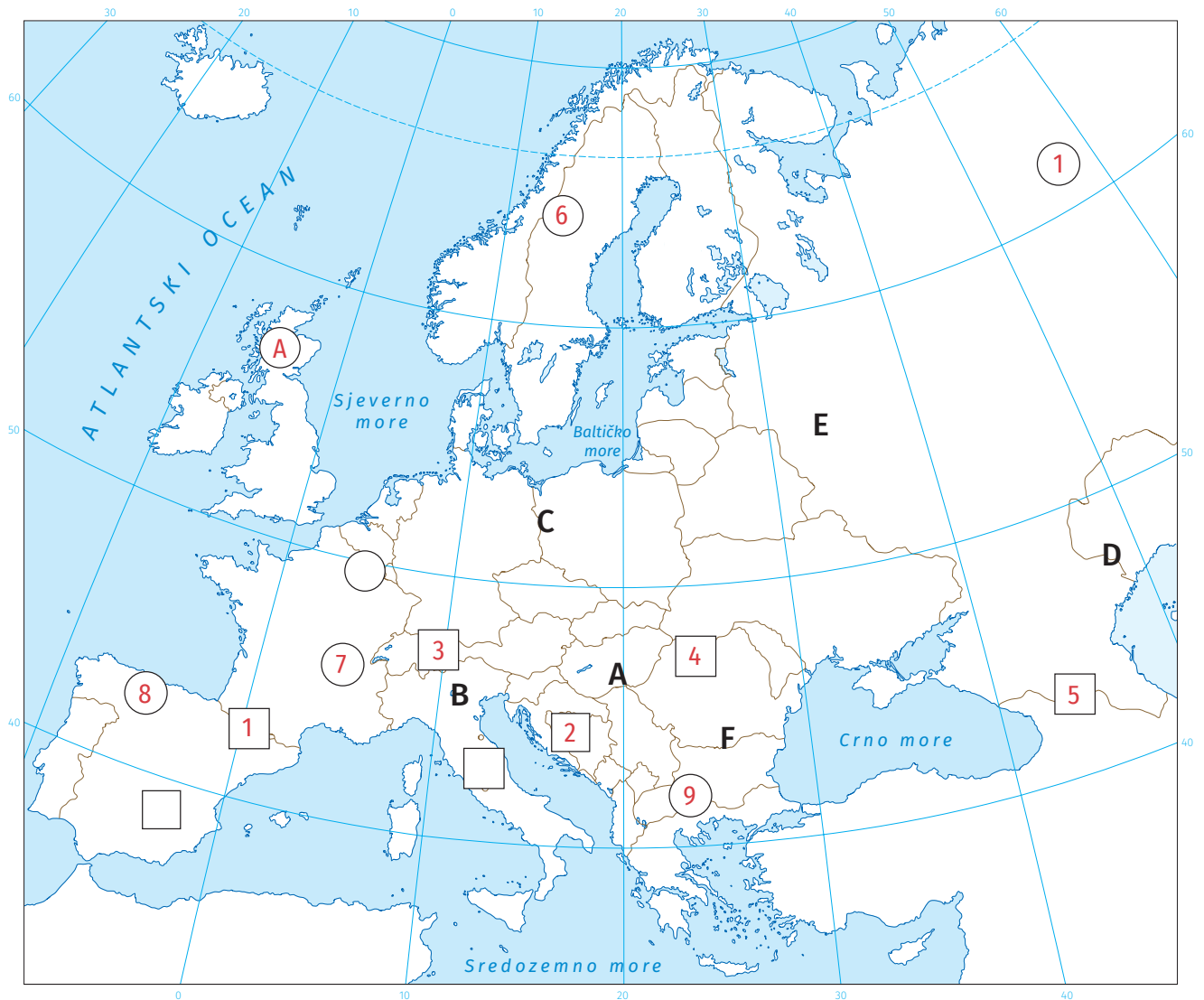
Stara gromadna gorja: niža, zaobljenih vrhova, bogata rudama i lako prohodna.

Mlade ulančane planine: visoke, oštih vrhova, siromašne rudama, teško prohodne.

4. Sljedeći zadatak riješi uz pomoć priložene geografske karte.

A. U prazne kvadratiće upiši broj pripadajuće mlade ulančane planine. Dva su kvadratića višak.

1 – Pireneji 2 – Dinaridi 3 – Alpe 4 – Karpati 5 – Kavkaz

B. U prazne kružice upiši broj pripadajućeg starog gromadnog gorja. Dva su kružića višak.

6 – Skandinavsko gorje 7 – Središnji masiv 8 – Kantabrijsko gorje 9 – Rodopi 10 – Ural

C. Na geografskoj karti slovima su označene europske nizine.

Upiši njihove nazive na odgovarajuću crtu.

A – Panonska nizina

B – Padaska nizina

C – Pribaltička nizina

D – Prikaspijska nizina

E – Istočnoeuropska nizina

F – Vlaška nizina

5. Sljedeći zadatak riješi uz pomoć priloženih fotografija.
Na crte pored fotografije upiši kojoj vrsti stijene prema postanku pripada te njezin naziv.

vulkanska stijena

granit

preobražene stijene

mramor

taložna ili sedimentna stijena

vapnenac

1.3. OBALE I MORA EUROPE

1. U sljedećim zadacima zaokruži jedan točan odgovor.

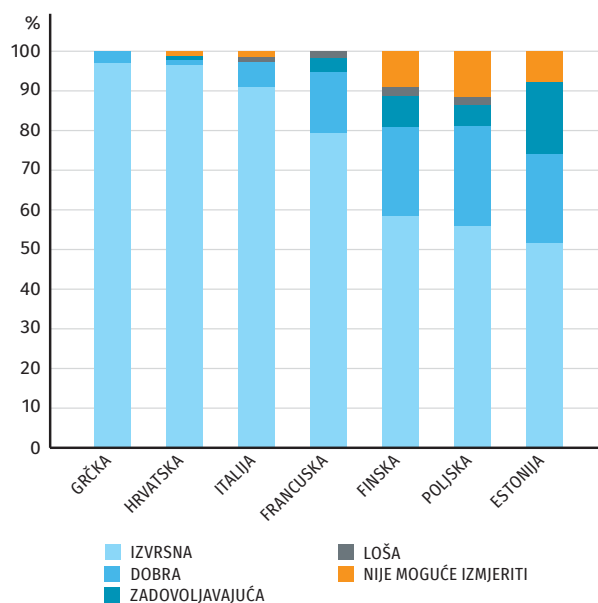
A. Koje od navedenih mora pripada skupini zatvorenih mora i ekološki je ugroženo?

- a) Barentsovo more
- b) Norveško more
- c) Sjeverno more
- ☒ d) Sredozemno more

B. Koja mora spaja morski prolaz Dardaneli?

- a) Crno more i Mramorno more
- ☒ b) Egejsko more i Mramorno more
- c) Mramorno more i Jadransko more
- d) Sredozemno more i Crno more

2. Sljedeće zadatke riješi uz pomoć grafičkog prikaza kvalitete mora za kupanje uz obale pojedinih država.

A. Imenuj države u kojima je na više od 90 % kupališta kvaliteta mora ocijenjena izvrsnom.

Grčka, Hrvatska, Italija.

B. Imenuj tri države u kojima je najmanji postotak kupališta s izvrsnom kvalitetom mora.

Estonija, Poljska, Finska.

- C. Imenuj morsko i obalno pročelje kojem pripadaju obale europskih država sa slabijom kvalitetom mora za kupanje.

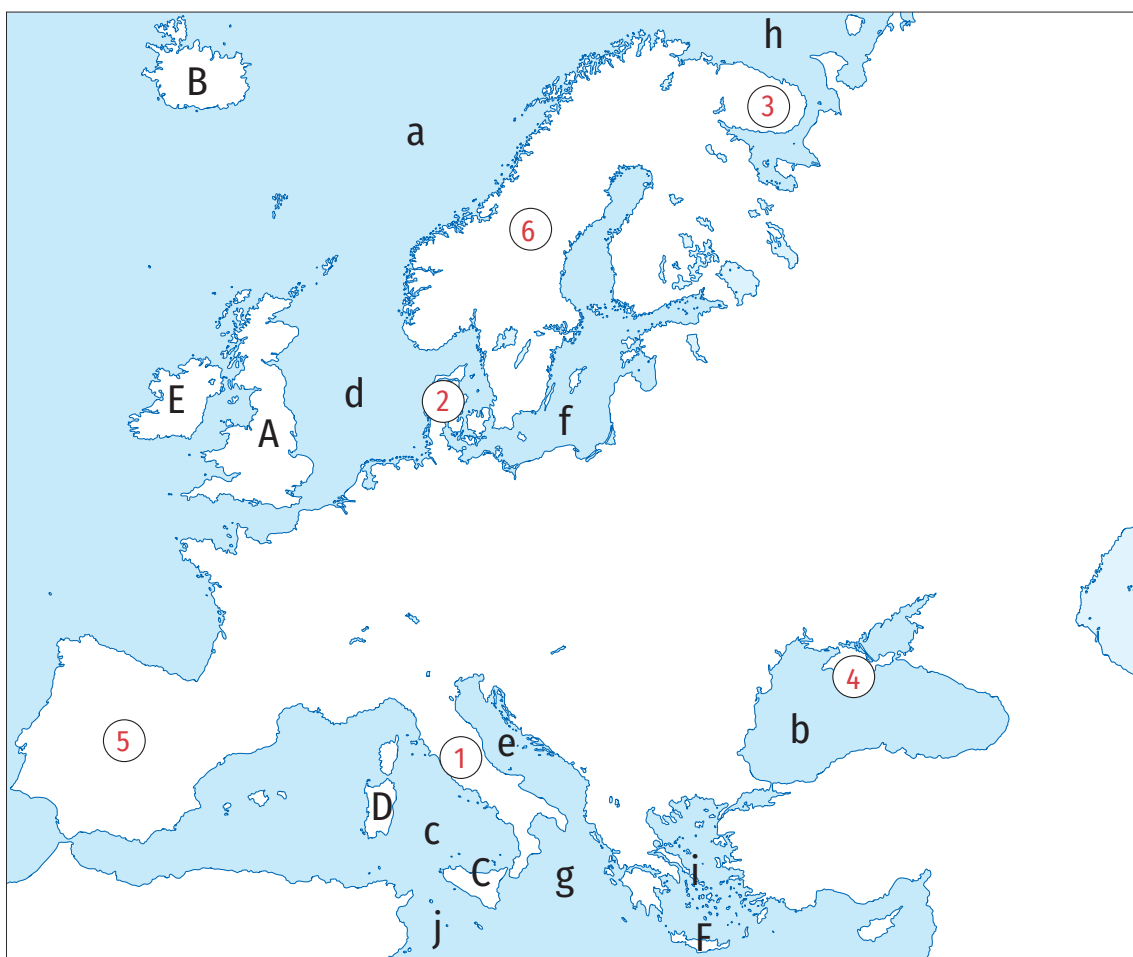
Zapadno morsko i obalno pročelje.

- D. Navedi tri najčešća uzročnika onečišćenja mora Europe.

Porast broja stanovnika i gospodarskih djelatnosti na obali, razvoj turizma, povećanje prometa,

nekontrolirani izlov ribe.

3. Sljedeće zadatke riješi pomoću priložene geografske karte.

- A. U prazne kružice upiši broj pripadajućeg poluotoka.

1 – Apeninski poluotok 2 – Jylland 3 – Kola 4 – Krim 5 – Pirenejski poluotok

6 – Skandinavski poluotok

B. Na karti su velikim tiskanim slovima označeni otoci. Upiši ime otoka uz odgovarajuće slovo.

A Velika Britanija

B Island

C Sicilija

D Sardinija

E Irska

F Kreta

C. Na karti su malim tiskanim slovima označena mora. Upiši ime mora uz odgovarajuće slovo.

a Norveško more

b Crno more

c Tirensko more

d Sjeverno more

e Jadransko more

f Baltičko more

g Jonsko more

h Barentsovo more

i Egejsko more

j Sredozemno more

4. Objasni svojim riječima.

A. Opiši utjecaj posljednjeg ledenog doba na izgled obala Europe.

Otapanjem ledenih pokrova tijekom posljednjeg ledenog doba razina mora podigla se za oko 120
metara te su nastali brojni današnji zaljevi, otoci i poluotoci Europe.

B. Definiraj pojam *maritimnost* te objasni zašto se za Europu kaže da je najmaritimniji kontinent.

Maritimnost je izražen utjecaj mora na kopno. Brojni zaljevi i mora ulaze duboko u europsko kopno
zbog čega je izražena maritimnost.

C. Usporedi norveški i dalmatinski tip obale.

Obilježje norveškog tipa obale jest da se obalni reljefni oblici pružaju okomito na pravac pružanja
obale, dok se kod dalmatinskog tipa obale reljefni oblici pružaju usporedno s pravcem pružanja
obale.

1.4. VODE EUROPSKOG KONTINENTA

1. Poveži lijevi i desni stupac upisivanjem odgovarajućeg slova iz desnog stupca na praznu crtu ispred pojmova u lijevom stupcu. Jedno je slovo u desnom stupcu višak.

___ **C** ___ Dnjestar A. arktički slijev
___ **A** ___ Pečora B. atlantski slijev
___ **B** ___ Seine C. crnomorski slijev
 D. sredozemni slijev

2. Sljedeći zadatak riješi uz pomoć geografske karte Europe u Geografskom školskom atlasu.

Upiši u tablicu tražene podatke za odabrane rijeke: ime države u kojoj se nalaze izvor i ušće rijeke, po jedan lijevi i desni pritok te ime slijeva kojem pripada.

rijeka	izvor (država)	ušće (država)	lijevi pritok	desni pritok	slijev
Dunav	Njemačka	Rumunjska	Tisa	Drava, Sava	crnomorski slijev
Rajna	Švicarska	Nizozemska	Moselle	Majna, Neckar	atlantski slijev
Volga	Rusija	Rusija	Unža, Vetluga, Kama i Samara	Oka, Sura i Svijaga	slijev Kaspijskog jezera

3. Objasni svojim riječima.

- A. Opiši glavna obilježja rijeka Skandinavskog poluotoka.

Rijeke na području Skandinavskog poluotoka kratke su i nepovoljne za plovidbu, ali zbog obilja vode i prirodnog pada pogodne su za gradnju hidroelektrana.

- B. Navedi najvažnija gospodarska značenja rijeka.

Gospodarsko je značenje rijeka veliko. Važne su za vodoopskrbu, navodnjavanje, proizvodnju električne energije i plovidbu.

C. Definiraj pojam *lido*.

Lido je pješčani sprud nastao taloženjem velike količine pješčanih nanosa u morskim plićacima.

4. U prazne kvadratiće upiši pojmove koje definiraju sljedeće izjave. Slova iz zatamnjenih kvadratića upiši istim redoslijedom na praznu crtu na kraju zadatka i dobit ćeš traženi pojam.

A. Ledenjačko jezero, površinom najveće u Europi.

L A D O Š K O

B. Jezera koja je stvorio čovjek.

U M J E T N A J E Z E R A

C. Najprometnija i gospodarski najvažnija europska rijeka.

R A J N A

D. Rijeka arktičkog slijeva.

P E Č O R A

E. Najdulja i vodom najbogatija europska rijeka.

V O L G A

Traženi pojam.

Rijeka na čijim obalama leže četiri glavna grada – Beč, Bratislava, Budimpešta i Beograd.

Dunav

5. U sljedećem zadatku poveži parove tako da pojmovima pridružiš odgovarajuće slovo i broj. Jedno slovo i jedan broj su višak.

Poveži europska jezera s načinom postanka te državom u kojoj se nalazi.

E 2 jezero Bolsena

A. krško jezero

1. Hrvatska

A 1 Modro jezero

B. ledenjačko jezero

2. Italija

C 4 Ohridsko jezero

C. tektonsko jezero

3. Rusija

B 3 Oneško jezero

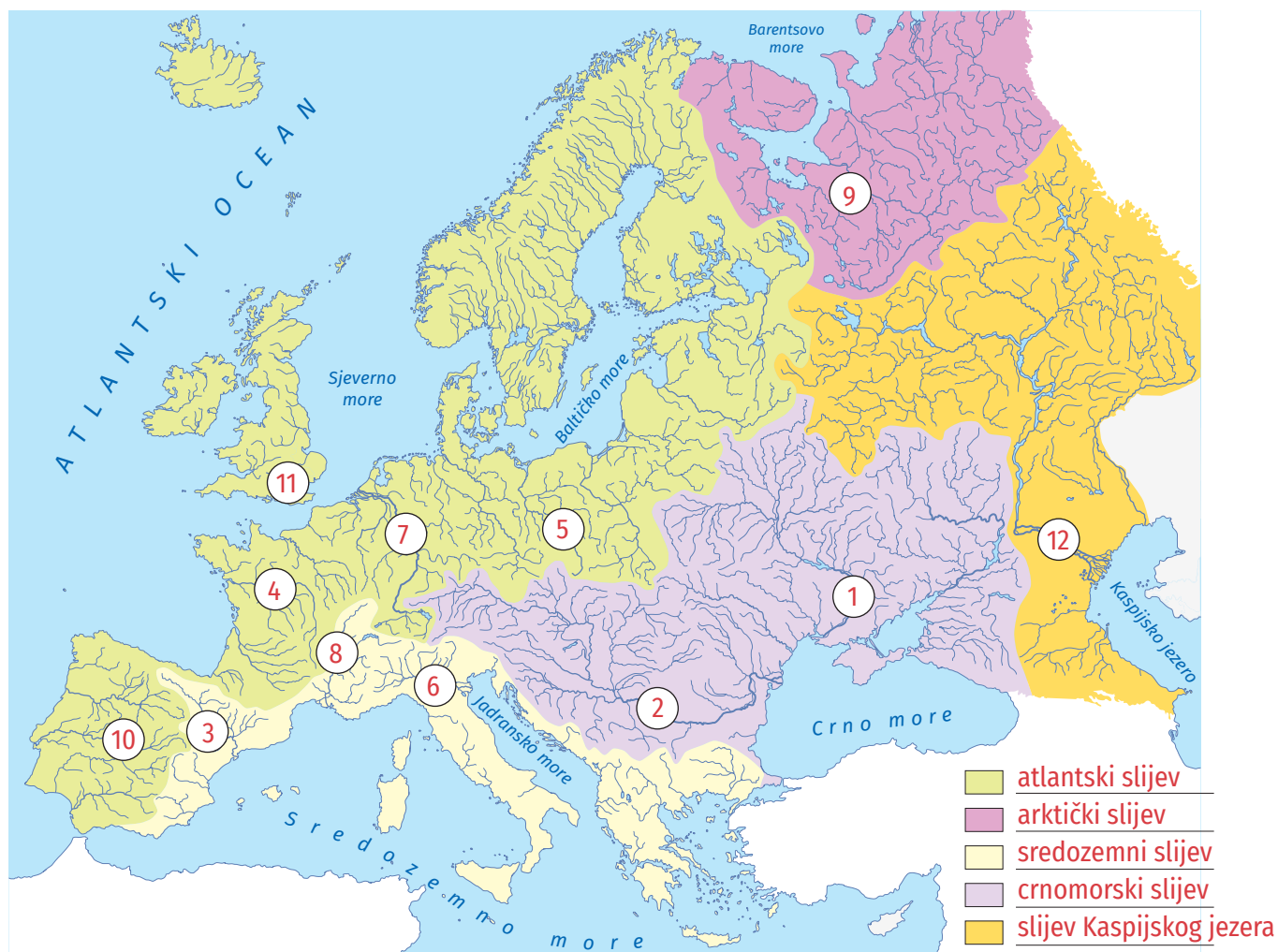
D. umjetno jezero

4. Sjeverna Makedonija

E. vulkansko jezero

5. Španjolska

6. Sljedeće zadatke riješi pomoću priložene geografske karte Europe.

A. U prazne kružice upiši broj pripadajuće rijeke.

1 – Dnjepar	5 – Odra	9 – Sjeverna Dvina
2 – Dunav	6 – Po (Pad)	10 – Tejo
3 – Ebro	7 – Rajna	11 – Temza
4 – Loire	8 – Rhone	12 – Volga

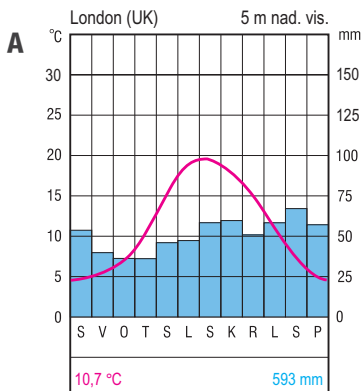
B. Dovrši legendu tako uz odgovarajuću boju na praznu crtu upišeš ime slijeva kojem pripadaju rijeke s karte.

1.5. KLIMATSKA OBILJEŽJA EUROPSKOG KONTINENTA

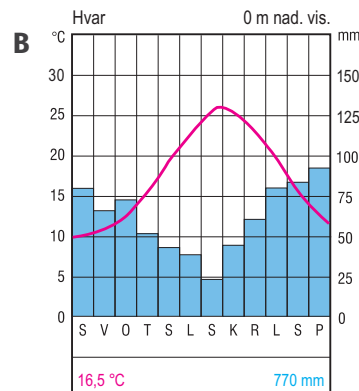

1. Sljedeće zadatke riješi uz pomoć priložene geografske karte Europe i klimatskih dijagrama.

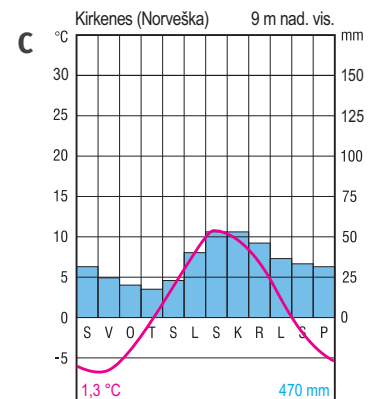
A. Na prazne crte ispod klimatskih dijagrama upiši tip klime koji pokazuje.

umjereno topla vlažna klima s
toplim ljetom

sredozemna klima

klima tundre

B. Analiziraj klimatski dijagram **B** pa dopuni rečenice.

Najtopliji je mjesec srpanj. Temperatura najtoplijeg mjeseca iznosi 26 °C.

U mjesecu srpnju zabilježena je najmanja količina padalina, a iznosi 25 mm.

C. Poveži vegetaciju na fotografiji s klimatskim obilježjima prikazanim klimatskim dijagramima u zadatku A.

Na crtu ispod fotografije upiši slovo koje označava klimatski dijagram za koji je ta vegetacija tipična.

B

C

A

2. Objasni svojim riječima.

Kako Golska morska struja utječe na klimu Europe?

Golska struja prenosi Atlantskim oceanom toplu morsku vodu do zapadnih i sjeverozapadnih obala

Europe te smanjuje razliku između ljetnih i zimskih temperatura zraka zbog čega se i mora udaljenija

od ekvatora ne zaleđuju u hladnom dijelu godine.

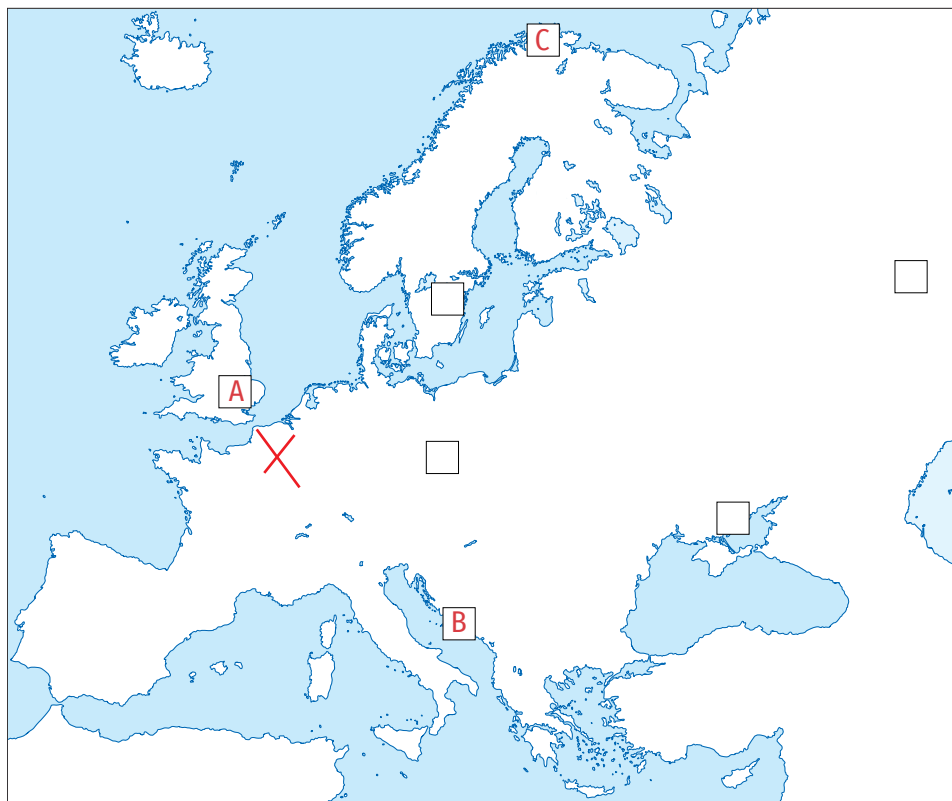
3. U sljedećim su rečenicama podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama.
U svakom paru zaokruži točan pojam.

- A. Povoljne klimatske prilike rezultat su smještaja najvećeg dijela europskog kontinenta u **sjevernom** / **južnom** umjerenom pojasu.
- B. Tek se manji dijelovi kontinenta, iznad **sjeverne** / **južne** polarnice, nalaze u **sjevernom** / **južnom** hladnom pojasu.

4. Poveži lijevi i desni stupac upisivanjem odgovarajućih slova iz lijevog stupca na praznu crtu ispred desnog stupca. Jedno je obilježje u desnom stupcu višak.

- A. sredozemna klima A Blage i kišovite zime sa suhim, toplim ili vrućim ljetima te nedostatak padalina u toplijem dijelu godine.
- B. stepska klima Kratka i svježja ljeta te duge i hladne zime.
- B Topla ljeta i hladne zime uz nedostatak padalina.

5. Sljedeće zadatke riješi pomoću geografske karte.

- A. U kvadratiće na geografskoj karti upiši slovo odgovarajućeg klimatskog dijagrama za gradove iz 1. zadatka. Četiri su kvadratića višak.
- B. Upiši znak **X** na prostor Europe pod utjecajem umjereno tople kišne klime.

2. POLITIČKA I UPRAVNA ORGANIZACIJA EUROPSKOG PROSTORA

2.1. POLITIČKA SLIKA EUROPE

1. U sljedećim su rečenicama podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama. U svakom paru zaokruži točan pojam.

- A. Europski kontinent ima **manje** / **više** država od Afrike.
- B. Rusiju, Tursku i **Kirgistan** / **Kazahstan** nazivamo euroazijskim državama.
- C. Rusiju, za razliku od ostalih euroazijskih država, svrstavamo u **Jugoistočnu Europu** / **Istočnu Europu**.

2. Dopuni sljedeće rečenice odgovarajućim pojmovima.

Kneževina Monako okružena je Francuskom, s kojom ima bliske odnose.

Prema političkom uređenju, moderne europske kneževine pripadaju parlamentarnim monarhijama.

Ostale su europske kneževine (upiši njihova imena) Lihtenštajn i Andora.

3. Objasni svojim riječima.

A. Objasni uzroke nastanka velikog broja država u Europi.

Velik broj europskih naroda, želja za samostalnošću te migracije stanovništva utjecali su na političku rascjepkanost i nastanak velikog broja država.

B. Usporedi sličnosti i razlike u političkom uređenju modernih europskih država.

Prema političkom uređenju u Europi razlikujemo republike i parlamentarne monarhije. Republikama vladaju izabrani predstavnici naroda, dok je u parlamentarnim monarhijama vlast podijeljena između izabranih predstavnika naroda i monarha (kraljevi, kneževi, vojvode). U parlamentarnim monarhijama bitne se odluke donose u parlamentu, dok je uloga monarha na simboličnoj razini.

4. Sljedeći zadatak riješi pomoću priložene tablice.
Izračunaj gustoću naseljenosti dviju država te upiši rezultat u predviđeni prostor.

ime države	površina (km ²)	broj stanovnika	gustoća naseljenosti
Francuska	551 695	67 012 883	121,46 st./km ²
Španjolska	498 511	46 937 060	94,15 st./km ²

Prostor za računanje:

Francuska:

$$67\,012\,883 : 551\,695 = 121,46 \text{ st./km}^2$$

Španjolska:

$$46\,937\,060 : 498\,511 = 94,15 \text{ st./km}^2$$

Glavni grad države s većom gustoćom naseljenosti jest Pariz

Imenuj države koje graniče s državom koja je rjeđe naseljena.

Portugal

Francuska

Andora

5. Osmisli suvenir koji simbolizira neku od europskih republika ili parlamentarnih monarhija te ga opiši i nacrtaj u prazni okvir.

Vrsta suvenira (*kratak opis*).

Na primjer, figura britanske kraljice za Ujedinjeno Kraljevstvo, narančasta kruna za Nizozemsku jer je narančasta boja tradicionalno povezana s nizozemskom kraljevskom obitelji itd.

Prostor za crtanje:

2.2. UJEDINJAVANJE EUROPE

1. Pročitaj sljedeći tekst i u njemu potraži odgovore na postavljena pitanja.

Kao građanin Europske unije imate pravo preseliti se u drugu državu članicu u kojoj želite živjeti, raditi, studirati, tražiti posao ili se umiroviti. Možete ostati u drugoj državi članici najviše tri mjeseca bez prijave boravišta, ali možda ćete morati prijaviti svoju prisutnost. Jedini je uvjet posjedovanje važeće nacionalne osobne iskaznice ili putovnice. Ako želite ostati dulje od tri mjeseca, možda ćete morati prijaviti boravište. U mnogim ćete državama članicama sa sobom uvijek morati imati osobnu iskaznicu ili putovnicu. Možete dobiti novčanu kaznu ili vas mogu privremeno zadržati ako ostavite svoje identifikacijske dokumente kod kuće, ali ne možete biti prisilno vraćeni u svoju domovinu samo zbog toga.

Izvor: europa.eu

A. Navedi neke razloge za preseljenje u drugu državu članicu Europske unije.

Ako želite živjeti, raditi, studirati, tražiti posao ili se umiroviti.

B. Pronađi u tekstu te napiši koliko dugo možeš ostati u drugoj državi članici bez prijave boravišta.

Najviše tri mjeseca.

C. Navedi koje dokumente moraš posjedovati tijekom boravka u drugoj državi Europske unije.

Osobnu iskaznicu ili putovnicu.

D. Opiši što se može dogoditi ako ostaviš svoje obavezne dokumente kod kuće

Možete dobiti novčanu kaznu ili vas mogu privremeno zadržati ako ostavite svoje identifikacijske

dokumente kod kuće, ali ne možete biti prisilno vraćeni u svoju domovinu samo zbog toga.

2. Odgovori na sljedeća pitanja.

A. Imenuj države koje su pristupile Europskoj uniji 1973. godine.

Ujedinjeno Kraljevstvo, Irska i Danska.

B. Imenuj državu koja je posljednja pristupila Europskoj uniji te državu koja je prva napustila EU.

Posljednja je pristupila Hrvatska 2013., a prvo je EU napustilo Ujedinjeno Kraljevstvo.

3. U rečenicama su podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama. U svakoj rečenici zaokruži pojam koji je točan.

A. Vijeće Europske unije zaduženo je za provođenje zajedničke **unutarnje** / **vanjske** sigurnosne politike.

B. Hrvatski su građani na izborima za Europski parlament održanima **2018.** / **2019.** godine izabrali svojih **12** / **14** predstavnika i predstavnica.

C. **Europska komisija** / **Europsko vijeće** glavno je izvršno tijelo Europske unije. Njezini se članovi biraju iz države članice **Vijeća Europe** / **Europske unije**.

4. Sljedeći zadatak riješi pomoću priložene fotografije.

A. Prepoznavaj valutu na fotografiji te upiši na praznu crtu njezin naziv.

Euro.

B. Napiši kraticu i simbol te valute.

Kratica za euro je EUR ili simbol €.

C. Objasni svojim riječima pojam eurozona.

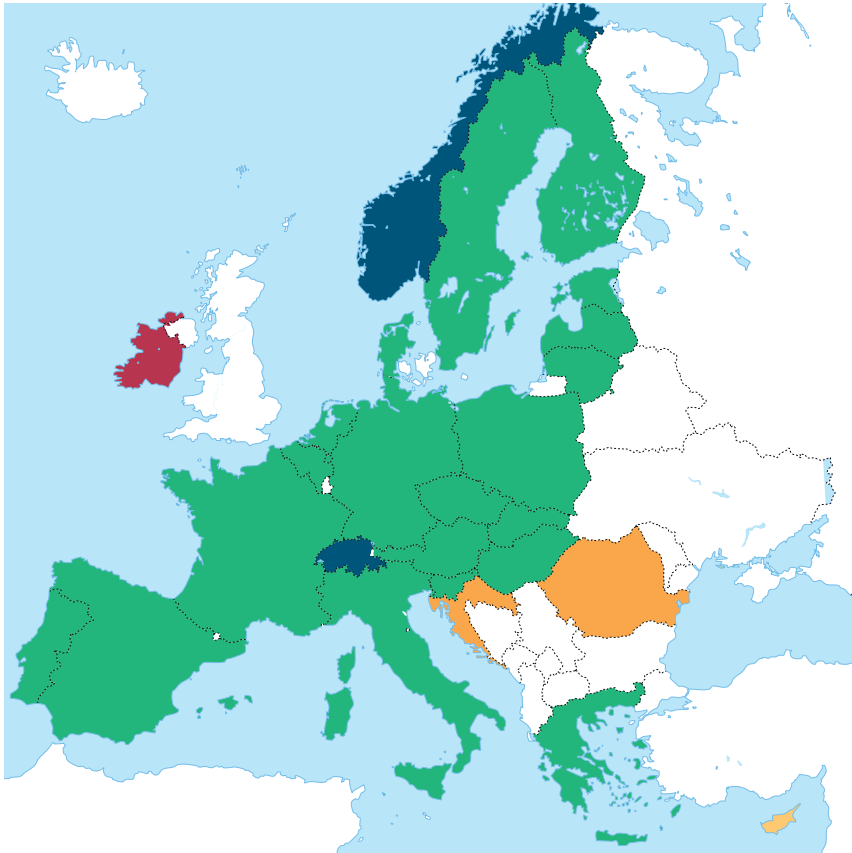
Sve države Europske unije koje koriste euro članice su eurozone.

D. Istraži pomoću dostupne literature ili interneta najmanje tri motiva koji su istaknuti na novčanicama spomenute valute pa ih navedi.

Portret Europe, lika iz grčke mitologije, primjeri arhitekture tijekom stoljeća te zemljovid Europe.

5. Sljedeće zadatke riješi uz pomoć priložene geografske karte. Odgovori na postavljena pitanja te označi bojama države na karti.

- A. Zeleno oboji države koje pripadaju šengenskom području (EU) te imenuj površinom najveću.

Francuska

- B. Plavo oboji države koje pripadaju šengenskom području (izvan EU-a) te imenuj površinom najmanju.

Lihtenštajn

- C. Žuto oboji države kandidate za potpisivanje Šengenskog sporazuma te imenuj onu koja geografski ne pripada Europi.

Cipar

- D. Crveno oboji državu Europske unije koja je izvan šengenskog područja te imenuj njezin glavni grad.

Irska (Dublin)

- E. Odredi koliko država pripada šengenskom području.

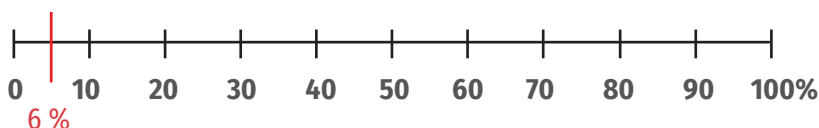
26 država.

2.3. SUVREMENA EUROPA I SVIJET

1. Sljedeći zadatak riješi pomoću grafičkog prikaza.

Označi na crti trenutni udio stanovnika Europske unije u ukupnom stanovništvu svijeta.

2. Među sljedećim državama nalazi se jedna koja nije članica skupine G-7. Precrtaj uljeza.

SAD	Njemačka	Rusija	Francuska
	Kanada	Ujedinjeno Kraljevstvo	Italija

Objasni značenje skupine G-7 u svijetu.

Skupina G-7 okuplja sedam najrazvijenijih država svijeta. Osim europskih država Francuske, Njemačke, Italije i Ujedinjenog Kraljevstva tu su i Sjedinjene Američke Države, Kanada i Japan. Te države imaju veliku ulogu u raspravama o svjetskom gospodarstvu.

3. U rečenicama su podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama. U svakoj rečenici zaokruži pojam koji je točan.

- A. Kad je u pitanju turizam, **Sjeverna Amerika** / **Europa** prednjači prema broju svih međunarodnih turističkih dolazaka u svijetu.
- B. U Europi se nalaze važne svjetske financijske institucije poput burzi u **Frankfurtu** / **Oslu** / **Londonu** / **Bruxellesu**.
- C. Ulaganje u **vojsku** / **obrazovanje** ključno je za razvoj svake moderne države.
- D. Prema nekim procjenama, **turizam** / **poljoprivreda** čini 10 % BDP-a Europske unije.
- E. Rad u **modernim** / **tradicionalnim** pogonima zahtijeva visokospecijalizirane i stručne radnike.

4. Sljedeće zadatke riješi uz pomoću tablice koja prikazuje deset najposjećenijih gradova svijeta te ukupni broj turista koji su posjetili Hrvatsku 2019. godine.

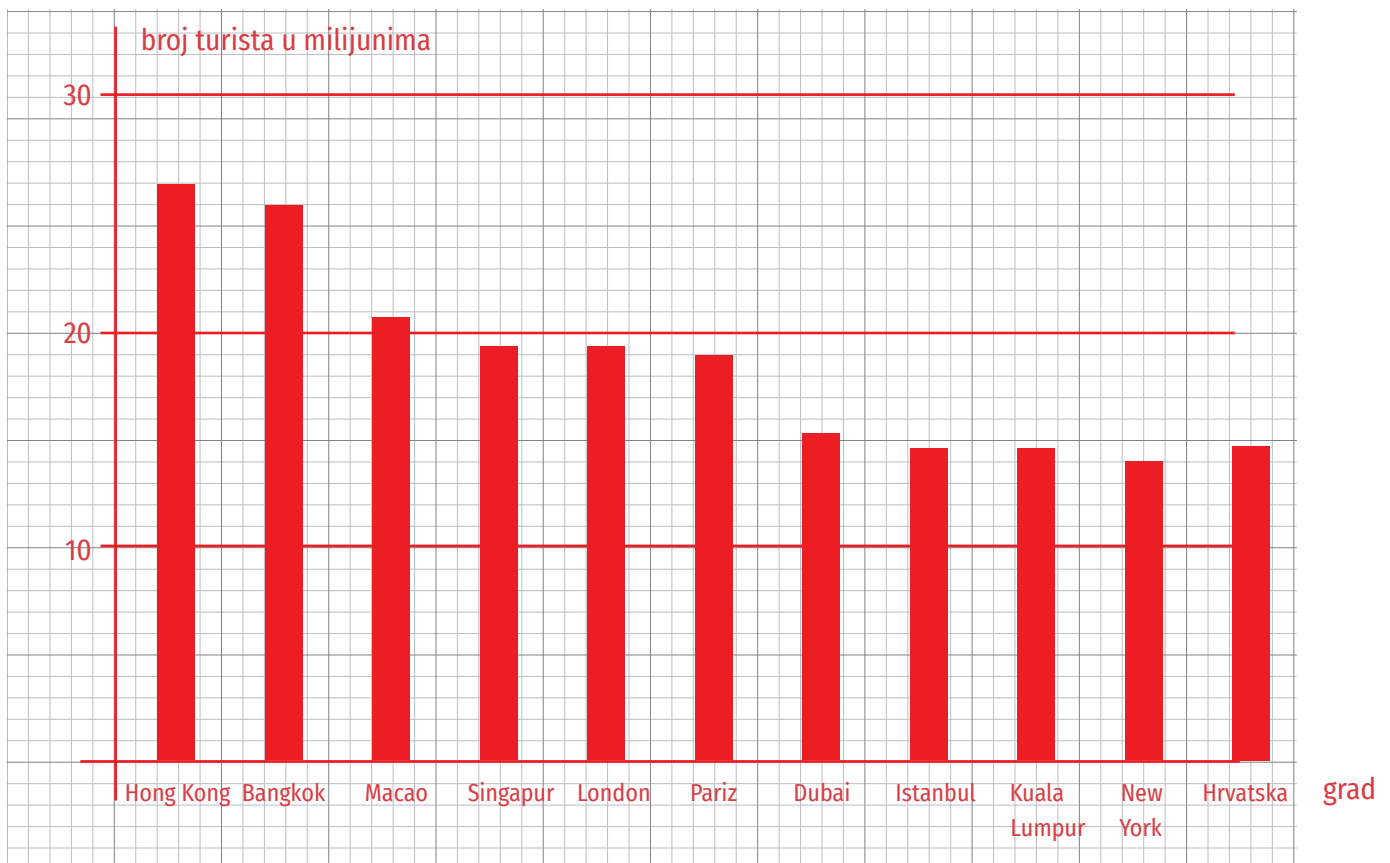
Zadatak riješen na prilogu 4

redni broj	grad	država	broj turista (u milijunima)
1.	HONG KONG	KINA	26,7
2.	BANGKOK	TAJLAND	25,8
3.	MACAO	KINA	20,6
4.	SINGAPUR	SINGAPUR	19,7
5.	LONDON	UJEDINJENO KRALJEVSTVO	19,5
6.	PARIZ	FRANCUSKA	19
7.	DUBAI	UJEDINJENI ARAPSKI EMIRATI	16,3
8.	ISTANBUL	TURSKA	14,7
9.	KUALA LUMPUR	MALEZIJA	14,1
10.	NEW YORK	SAD	14
ukupno HRVATSKA			19,6

A. Na milimetarskom papiru izradi stupčasti dijagram koji prikazuje deset najposjećenijih gradova svijeta 2019. godine. Svaki grad te Hrvatsku označi zasebnim stupcem, a njih nacrtaj na osi X. Na osi Y izradi ljestvicu pomoću koje ćeš prikazati brojčane podatke iz tablice.

B. Imenuj državu u kojoj se nalazi najposjećeniji euroazijski grad.

Turska

C. Imenuj najposjećeniji europski grad. London

D. Usporedi posjećenost Hrvatske s posjećenošću gradova iz tablice. Koje bi mjesto u tablici zauzela Hrvatska? Peto mjesto (5.).

5. Navedi najmanje tri razloga zašto je važno zaštititi hrvatske tradicijske proizvode unutar Europske unije.

Država može registrirati svoje proizvode i zaštititi ih na razini Unije oznakama izvornosti, geografskog podrijetla ili tradicionalnog ugleda kako bi ti proizvodi bili prepoznatljivi na zajedničkom tržištu.

6. Objasni svojim riječima sljedeće pojmove.

A. Europski prostor obrazovanja

Europski prostor obrazovanja trebao bi svim mladima omogućiti pristup najboljem obrazovanju i osposobljavanju te radnim mjestima diljem Europe.

B. Europski strukturni i investicijski fondovi

Europska unija teži ravnomjernom gospodarskom razvoju svih svojih članica pa preko brojnih zajedničkih europskih strukturnih i investicijskih fondova nastoji financijski poduprijeti projekte na razini svih država. Sredstvima se upravlja u skladu sa strogim pravilima kako bi se osiguralo da se novac troši odgovorno.

3. DEMOGRAFSKE I GOSPODARSKE POSEBNOSTI EUROPSKIH REGIJA

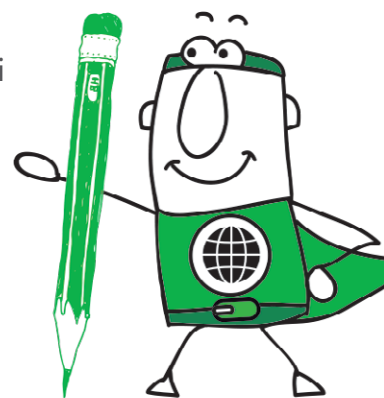
3.1. STANOVNIŠTVO EUROPSKOG KONTINENTA

1. Odredi točnost tvrdnji. Zaokruži slovo T ako je tvrdnja točna, a slovo N ako je tvrdnja netočna.

A. Prvi tragovi naseljenosti Europe potječu iz mlađeg brončanog doba.	T	☒ N
B. U Europi je došlo do razvoja civilizacije koje su svoj utjecaj širile diljem svijeta.	☒ T	N
C. Europa nakon 17. stoljeća postaje jedan od najgušće naseljenih kontinenata.	☒ T	N
D. Mir i sigurnost, uz slabiji gospodarski razvoj, utjecali su na bolje životne uvjete.	T	☒ N

2. Poveži lijevi i desni stupac upisivanjem odgovarajućih slova iz lijevog stupca na praznu crtu ispred desnog stupca. Jedno je obilježje u desnom stupcu višak.

A. do 17. stoljeća	<u> A </u> izrazito visoke stope rodности i smrtnosti
B. 17. stoljeće	<u> B </u> nagli rast broja stanovnika
C. 18. i 19. stoljeće	<u> C </u> napredak tehnologije i medicine
D. 20. stoljeće	<u> D </u> smanjene stope rodности i smrtnosti
	<u> </u> visoke stope rodности i smrtnosti

3. U rečenicama su podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama. U svakoj skupini zaokruži pojam koji je točan.

- A. Tijekom prošlosti hrvatski je prostor bio dominantno **useljenički** / ☒ **iseljenički**.
- B. Osmanlije svojim provalama potiču prve veće migracije u ☒ **15.** / **17.** stoljeću.
- C. U novije vrijeme mnoštvo stanovnika Hrvatske iseljava u ☒ **Irsku** / **Čile**.
- D. Najudaljenija država u koju iseljavaju stanovnici Hrvatske jest **Norveška** / ☒ **Novi Zeland**.

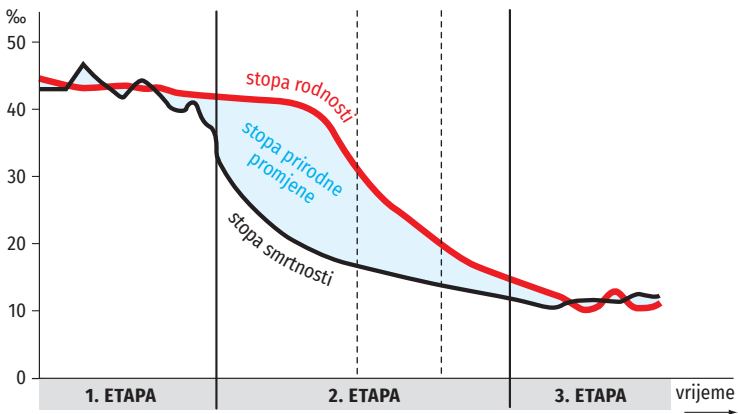
4. U sljedećem zadatku pronađi netočno upotrijebljene pojmove, upiši ih u tablicu i ponudi točan pojam.

Tijekom 19. stoljeća čak 4,5 milijuna iseljenika odlučilo je odabrati Južnu Ameriku kao svoj novi dom. Kako bi stigli na nove kontinente poput Sjeverne Amerike, u koju je odselilo 2 milijuna europskih iseljenika, morali su putovati brodovima. Tihi je ocean tijekom 19. stoljeća činio najkraći put brodovima kojima su Europljani doseljavali u Južnu Afriku, a Crno more doseljenicima u Alžir.

netočno upotrijebljen pojam	točan pojam
4,5 milijuna	3,5 milijuna
2 milijuna	35 milijuna
Tihi ocean	Atlantski ocean
Crno more	Sredozemno more

5. Sljedeći zadatak riješi uz pomoć priloženog linijskog dijagrama i teksta o demografskoj tranziciji, koji možeš pronaći u udžbeniku.

Opiši obilježja demografske tranzicije po etapama.

1. etapa

Izrazito visoka rodnost i izrazito visoka smrtnost.

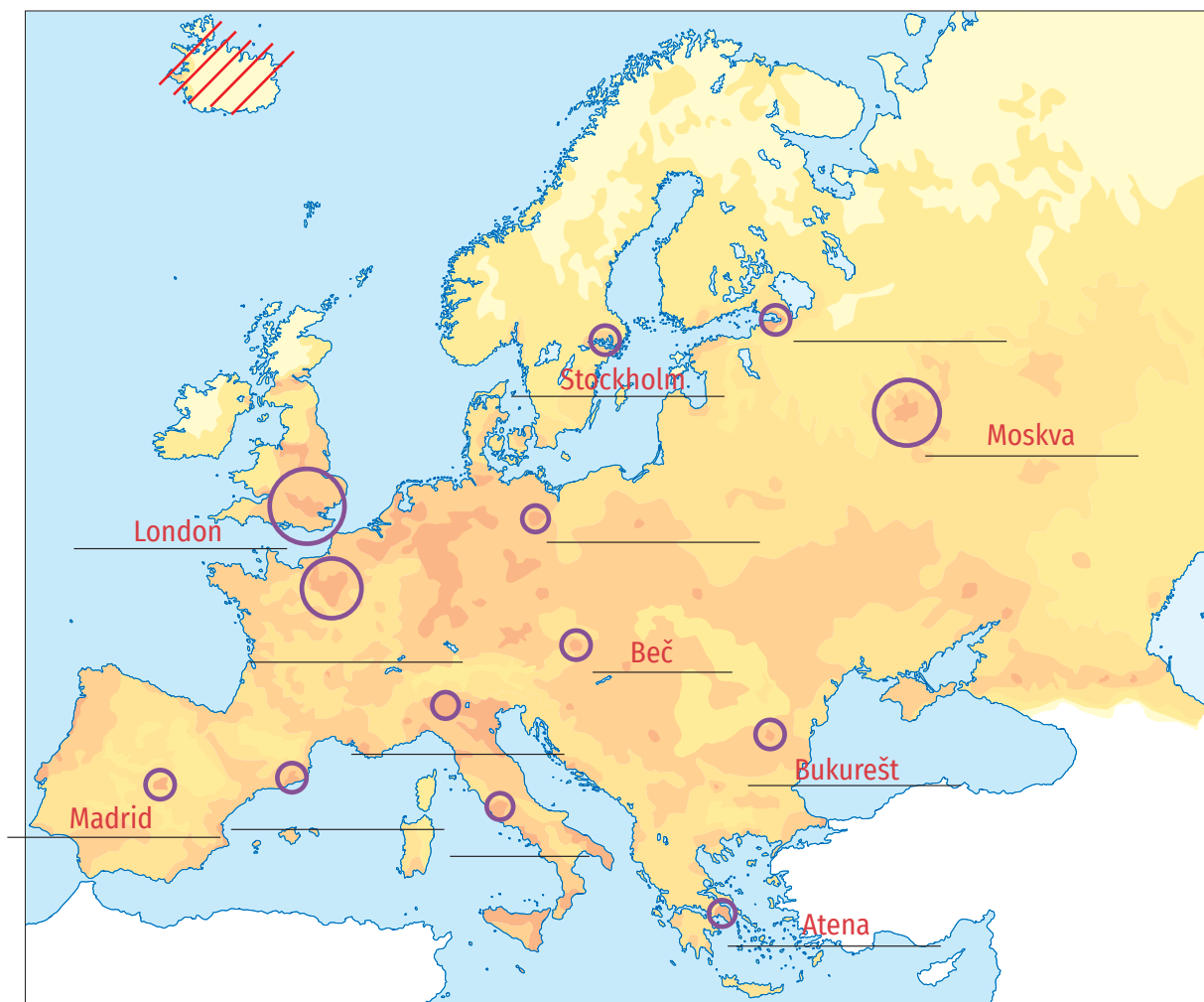
2. etapa

Smanjuje se stopa smrtnosti, a stopa rodnošći i dalje je izrazito visoka.

3. etapa

Niska stopa rodnošći i niska stopa smrtnosti.

6. Sljedeći zadatak riješi uz pomoć priložene karte.

A. Na priloženoj geografskoj karti označeni su gradovi Europe. Upiši na prazne crte imena gradova: **London, Atena, Moskva, Stockholm, Madrid, Beč, Bukurešt**. Šest kružića s pripadajućim crtama je višak.

B. Imenuj geografsku regiju Europe s najmanjom gustoćom naseljenosti stanovništva.

Sjeverna Europa

C. Kosim crtama (///) označi otočnu državu u kojoj je gustoća naseljenosti tri ili manje stan./km².

D. Imenuj najgušće naseljeni sredozemni otok. Sicilija

E. Usporedi i opiši gustoću naseljenosti sjevernog dijela zapadne i istočne obale Jadranskog mora.

Najgušće su naseljene sjeverne obale Jadranskog mora s više od 100 st./km². Zapadna obala

Jadranskog mora gušće je naseljena od istočne obale Jadranskog mora.

3.2. NARODI, JEZICI I RELIGIJE EUROPE

1. U sljedećem zadatku zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

Koje su tri najbrojnije skupine indoeuropskih naroda?

- a) Germani, Slaveni, Romani
- b) Romani, Slaveni, Ugrofinci
- c) Romani, Germani, Baski
- d) Slaveni, Germani, Grci

2. U rečenicama su podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama. U svakoj rečenici zaokruži pojam koji je točan.

- A. Stanovnici Europe, prema religijskom opredjeljenju, većinom pripadaju **islamu** / **kršćanstvu**. Najbrojniji su **katolici** / pravoslavci.
- B. Neke države, poput Estonije i Češke, imaju visok udio **ateista** / **protestanata**.
- C. Najčešće korišteno pismo u Europi jest **ćirilica** / **latinica**. Na istoku Europe prevladava **latinica** / **ćirilica**.

3. Poveži lijevi i desni stupac upisivanjem odgovarajućih slova iz lijevog stupca na praznu crtu ispred desnog stupca. Dva su obilježja u desnom stupcu višak.

A. germanski jezici	___ C ___ bugarski, slovački, poljski, srpski
B. regionalni jezici	___ A ___ danski, norveški, švedski, engleski
C. slavenski jezici	_____ estonski, norveški, finski, mađarski
D. ugrofinski jezici	___ B ___ galicijski, alzaški, katalonski, baskijski
	___ D ___ mađarski, estonski, finski
	_____ švedski, njemački, islandski, ruski

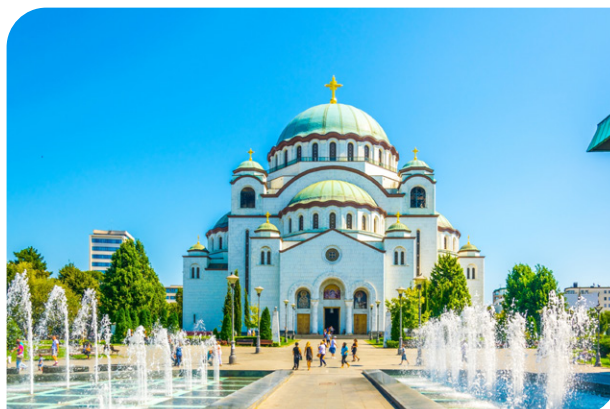
4. Sljedeći zadatak riješi uz pomoć priloženih fotografija.

A

katedrala Frauenkirche u Dresdenu

B

hram svetog Save u Beogradu

C

Aja Sofija u Istanbulu

D

katedrala Notre-Dame u Parizu

- A. Imenuj vjerske građevine upisivanjem njihova naziva na crtu ispod fotografije na kojoj su prikazani.
- B. Zaokruži slovo uz fotografiju koja pokazuje građevinu smještenu u euroazijskom gradu.

5. Osmisli jednu aktivnost kojom bi promicao/promicala učenje određenog jezika povodom Međunarodnog dana materinskog jezika koji se održava 21. veljače. Aktivnost možeš prikazati plakatom ili tekстом.

Prostor za crtanje:

INDIVIDUALAN ODGOVOR UČENIKA

Navedi nekoliko načina na koje možeš doprinijeti očuvanju materinskog jezika u svojoj okolini.

Možemo prikupiti izraze koji se ne koriste tako često te ih početi koristiti u razgovoru, trebamo kad je god to moguće koristiti riječi iz materinskog jezika.

6. Učenici 7.a razreda pripremaju se za Županijsko natjecanje iz geografije koje će se održati u njihovoj školi. Pomozi im razvrstati pojmove kako bi se što bolje pripremili i osvojili prvo mjesto na natjecanju.

engleski

katoličanstvo

Albanci

moldavski

pravoslavlje

Nizozemci

portugalski

protestantizam

Ukrajinci

ISTOČNA EUROPA

moldavski

pravoslavlje

Ukrajinci

JUŽNA EUROPA

portugalski

katoličanstvo

Albanci

ZAPADNA EUROPA

engleski

protestantizam

Nizozemci

3.3. EUROPSKA JEZGRA I PERIFERIJA

1. **Odredi točnost tvrdnji. Zaokruži slovo T ako je tvrdnja točna, a slovo N ako je tvrdnja netočna.**

- A. Europska periferija prostor je u kojem se uglavnom iskorištavaju samo prirodna bogatstva. ☒ T ☐ N
- B. Manji udio ruralnog stanovništva obilježje je europske jezgre u odnosu na periferiju. ☒ T ☐ N
- C. Globalni gradovi funkcijama utječu isključivo na jednu regiju. ☐ T ☒ N
- D. Uz velike europske gradove, i Zagreb je primjer globalnog grada. ☐ T ☒ N

2. **Sljedeći zadatak riješi uz pomoć priložene fotografije.**

- A. Prepoznaš koji je postupak u poljoprivrednoj proizvodnji prikazan te objasni njegovu funkciju.

Prikazano je navodnjavanje. Glavna funkcija jest smanjiti ovisnost poljoprivrede o padalinama i omogućiti što veće prinose.

- B. Navedi najmanje dvije čovjekove aktivnosti kojima se pospješuje poljoprivredna proizvodnja.

Navodnjavanjem, gnojidbom poljoprivrednih površina i korištenjem suvremenih tehnologija možemo pospješiti poljoprivrednu proizvodnju.

3. U sljedećem zadatku pronađi netočno upotrijebljene pojmove, upiši ih u tablicu i ponudi točan pojam.

CERN je međunarodna institucija koja se bavi razvojem visoke znanosti i industrije. U svojim laboratorijima zapošljava desetke znanstvenika iz čitavog svijeta. Sjedište je CERN-a u švicarskom mjestu Meyrinu pored grada Berna.

netočno upotrijebljen pojam	točan pojam
industrije	tehnologije
desetke	tisuće
Berna	Ženeve

4. Objasni svojim riječima.

A. Navedi procese koji utječu na nastanak globalnih gradova.

Procesi deruralizacije i deagrarizacije posljedica su prijelaza zaposlenog stanovništva iz primarnog u sekundarni i tercijarni sektor djelatnosti. Jača urbanizacija te neki gradovi svojim funkcijama utječu na cijeli svijet. Takve gradove nazivamo globalnim gradovima.

B. Navedi neke od funkcija iz kojih proizlazi utjecaj globalnih gradova.

Njihov utjecaj proizlazi iz broja multinacionalnih kompanija, sjedišta međunarodnih organizacija, prometne važnosti, broja stanovnika i sjedišta važnih financijskih institucija.

5. Izradi prijedlog petodnevnog turističkog putovanja u kojem ćeš potencijalnim putnicima omogućiti obilazak barem jednog europskog globalnog grada. Predloži i zanimljiv naziv putovanja kojim ćeš zainteresirati buduće turiste za posjet.

NAZIV PUTOVANJA:

London – gospodarsko središte

1. DAN:

Obilazak obala rijeke Temze i znamenitosti koje se nalaze uz nju: Tower Bridge, Tower of London, Big Ben, London Eye.

2. DAN:

Posjet Buckinghamskoj palači i čaj s kraljicom. Organizirani obilazak palače te pravi engleski čaj u kafiću uz palaču.

3. DAN:

Posjet sportskim terenima. Posjetite poznate terene Wimbledona te stadion Wembley i Arsenalov Emirates stadion.

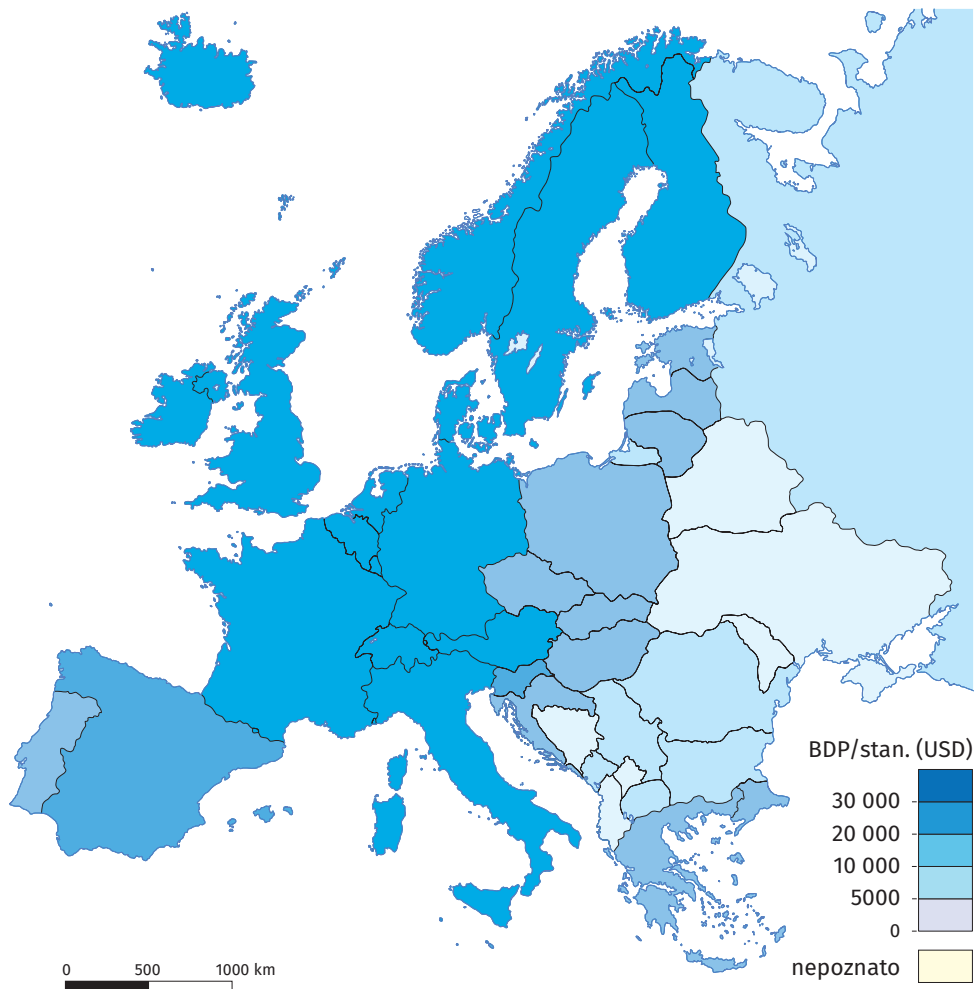
4. DAN:

Posjet londonskom Cityju u kojemu se nalaze sjedišta brojnih multinacionalnih kompanija.

5. DAN:

Krstarenje rijekom Temzom.

6. Sljedeći zadatak riješi pomoću tematske karte BDP po stanovniku europskih država.

A. Imenuj države Sjeverne Europe s najvišim BDP/stan.

Norveška, Island, Švedska, Danska, Finska.

B. Imenuj europsku geografsku regiju koja ima najveći broj država s najnižim BDP/stan.

Istočna Europa.

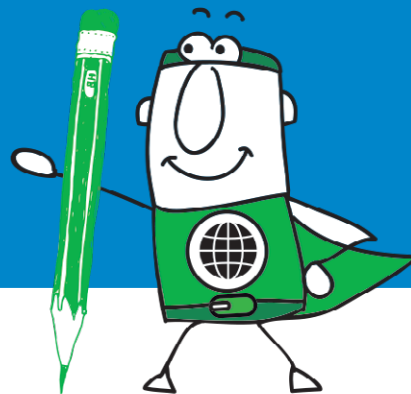
C. Imenuj državu Južne Europe koja ima najviši BDP/stan. Italija

D. Navedi najmanje dva razloga koji doprinose podjeli država na države jezgre i države periferije.

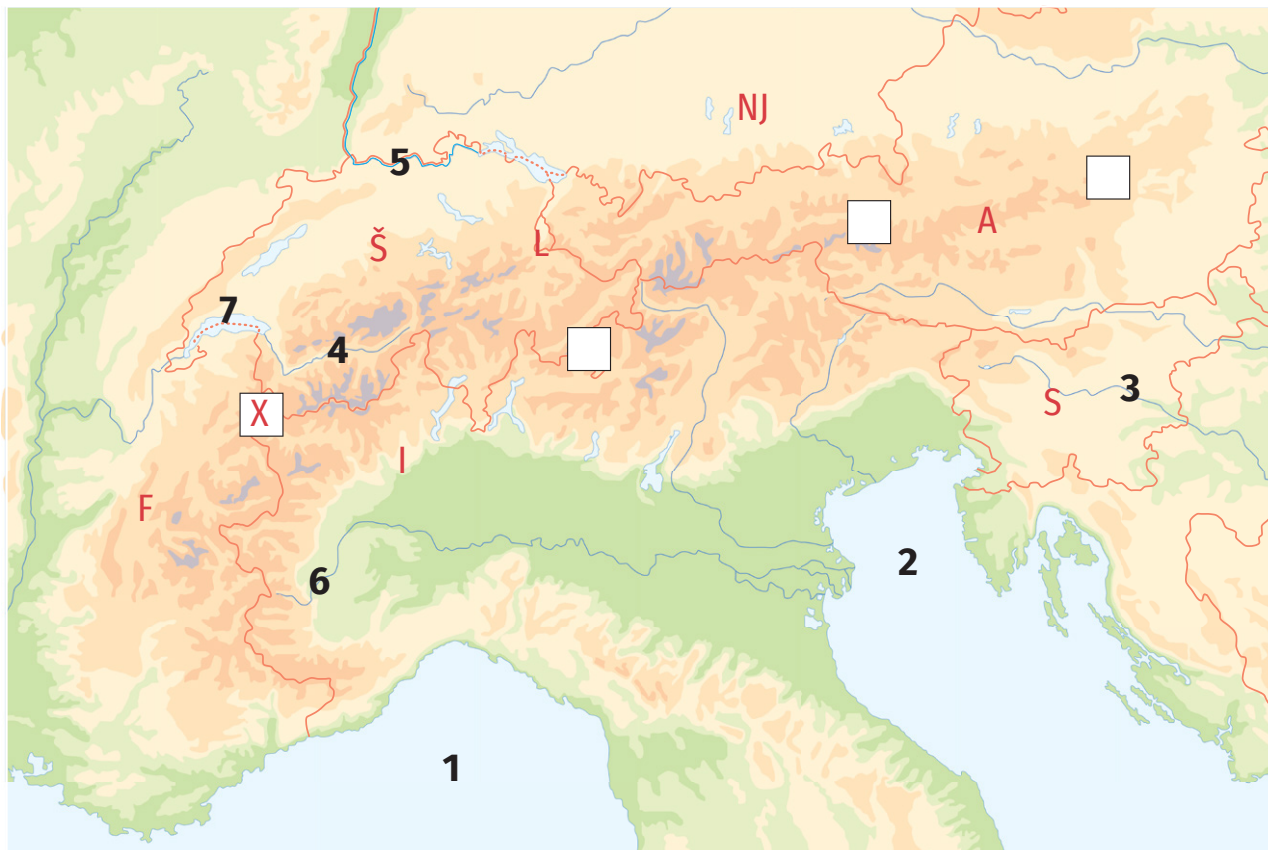
Društvene i političke razlike doprinijele su nejednakom razvoju Europe, različit životni standard stanovništva i njegovu gospodarsku strukturu. Razvijenije dijelove Europe nazivamo jezgrom, a one slabije razvijene dijelove periferijom.

4. SREDNJA EUROPA

4.1. ŽIVJETI U ALPAMA

1. Sljedeće zadatke riješi uz pomoć geografske karte.

A. Na prazne crte upiši imena država koje se prostiru u Alpama.

Prvo slovo imena države upiši na prostor države na karti.

Austrija

Njemačka

Francuska

Slovenija

Italija

Švicarska

Lihtenštajn

- B. Brojem 1 označeno je Ligursko more.
- C. Brojem 2 označeno je Jadransko more.
- D. U Alpama izviru brojne rijeke. Brojem 3 označena je rijeka Sava.
- E. Brojem 4 označena je rijeka Rhone.
- F. Brojem 5 označena je rijeka Rajna.
- G. Brojem 6 označena je rijeka Po (Pad).
- H. Brojem 7 označeno je najveće jezero alpskog prostora, a zove se Ženevsko jezero.
- I. U odgovarajući kvadratić koji označava najviši vrh Alpa upiši slovo X. Tri su kvadratića višak. Najviši vrh Alpa jest Mt. Blanc, a nalazi se na granici država (upiši njihova imena) Francuske i Italije.

2. U sljedećim zadacima zaokruži točan odgovor.

- A. Kojim prirodnim bogatstvom ne obiluju alpske države?
- a) pašnjacima b) rijekama **c) rudama** d) šumama
- B. Koja je alpska država poznata u svijetu po proizvodnji satova, sireva i čokolade?
- a) Austrija b) Lihtenštajn c) Slovenija **d) Švicarska**

3. Odgovori na sljedeća pitanja.

- A. Navedi najmanje tri obilježja poljoprivredne proizvodnje u Alpama.

Zbog reljefnih posebnosti obradive površine male su i raspršene. Poljoprivredna
je proizvodnja tehnološki suvremena i visokoproduktivna. Zapošljava mali udio
stanovnika, ali u velikoj mjeri zadovoljava domaće potrebe.

- B. Navedi najmanje tri aktivnosti karakteristične za turizam alpskih država.

U zimskim mjesecima turisti uživaju u skijanju i sportovima na snijegu. Ljeti pažnju
privlače pješaćenje, biciklizam i planinarenje. Razvijen je i ruralni turizam.

4. U sljedećim su rečenicama podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama. U svakom paru zaokruži pojam koji je točan.

- A. Snježna granica na području Alpa nalazi se na oko 2200 / 2700 metara nadmorske visine.
- B. U Alpama su naigrušće naseljene kotline i doline u kojima prevladava umjerena topla vlažna / polarna klima.

5. Objasni svojim riječima.

- A. Kako alpske države svladavaju prepreke u prometnom povezivanju?

Usprkos reljefnim preprekama alpske države imaju vrlo gustu i dobro razvijenu željezničku mrežu te mrežu autocesta i brzih cesta. Izgrađeni su brojni tuneli.

- B. Što je snježna granica?

Visinski pojas iznad kojeg se snijeg zadržava na tlu tijekom čitave godine naziva se snježna granica.

6. U prazne kvadratiće upiši pojmove koje definiraju sljedeće izjave. Slova iz zatamnjenih kvadratića upiši istim redoslijedom na praznu crtu na kraju zadatka i dobit ćeš traženi pojam.

Ime najduljeg alpskog željezničkog tunela.

S T G O T T H A R D

Novčana valuta Švicarske.

F R A N A K

Najveći alpski ledenjak.

A L E T S C H

Rijeka uz koju se smjestio Beč.

D U N A V

Površinom najmanja alpska država.

L I H T E N Š T A J N

Traženi pojam. Rijeka koja izvire u Alpama i protječe kroz Hrvatsku. Drava

4.2. NIZINE KOJE OKUPLJAJU STANOVNIŠTVO I GOSPODARSTVO

1. Izbaci uljeza.

Među sljedećim rijekama jedna ne protječe kroz Panonsku nizinu. Prekriži uljeza.

Drava

Dunav

Tisa

Visla

Imenuj nizinu kroz koju protječe prekrižena rijeka. Pribaltička nizina

2. U sljedećem zadatku zaokruži točan odgovor.

U kojoj se državi Panonske nizine koristi naziv puste za prostrane stepe?

a) u Austriji

b) u Hrvatskoj

c) u Mađarskoj

d) u Slovačkoj

3. Opiši svojim riječima.

Navedi najmanje tri razloga koja otežavaju poljoprivrednu proizvodnju u Pribaltičkoj nizini.

Poljodjelstvo otežavaju brojni močvarni prostori, vlažni vjetar sa zapada i hladni vjetar sa sjevera.

4. U sljedećim su rečenicama podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama. U svakom paru zaokruži pojam koji je točan.

A. Razdrobljeni kameni materijal **prapor** / **morene** nastao je djelovanjem **valova** / **leda** i obilježje je **Panonske** / **Pribaltičke** nizine.

B. Panonska nizina ima **manju** / **veću** osunčanost i **manje** / **više** plodno tlo te je pogodnija za poljoprivrednu proizvodnju od Pribaltičke nizine.

5. Sljedeće zadatke riješi uz pomoć priloženih geografskih karata.

A.

Brojem 1 označeno je Sjeverno more.

Brojem 2 označeno je Baltičko more.

Brojem 3 označena je rijeka Laba.

Brojem 4 označena je rijeka Visla.

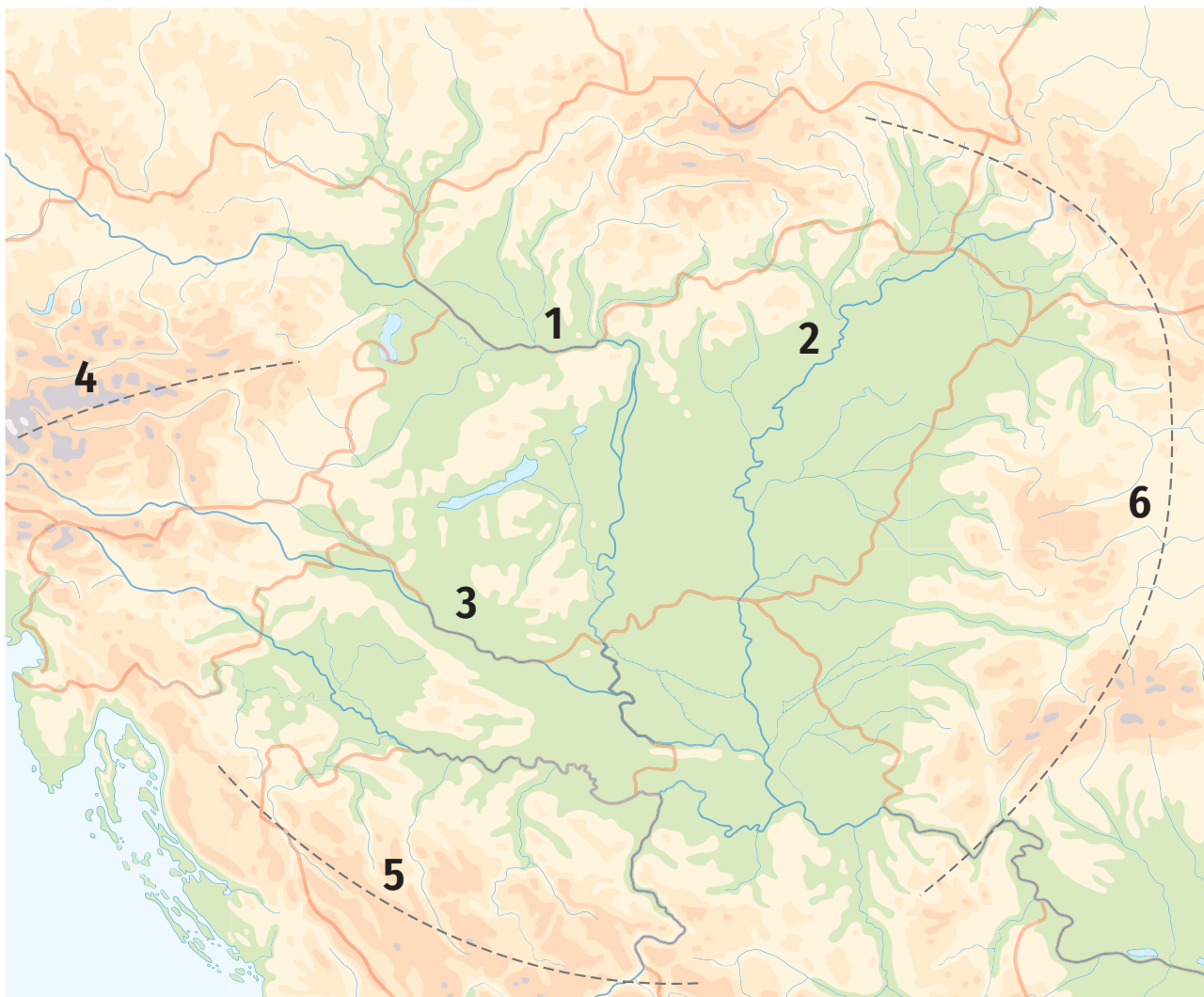
Brojem 5 označena je rijeka Odra.

Na praznu crtu uz broj 6 upiši ime nizine kroz koju protječu rijeke označene brojevima 3 i 4.

Imenuj države u kojima se prostire navedena nizina.

Njemačka i Poljska.

B.

Brojem 1 označena je rijeka Dunav.

Brojem 2 označena je rijeka Tisa.

Brojem 3 označena je rijeka Drava.

Linija uz oznaku 4 označava planinu (planinski sustav) Alpe.

Linija uz oznaku 5 označava mlado ulančano gorje Dinaridi.

Linija uz oznaku 6 označava planinu (planinski sustav) Karpati.

Država koja se svojim najvećim dijelom nalazi u Panonskoj nizini jest Mađarska.

4.3. SREDNJA EUROPA – SUDAR ZAPADA I ISTOKA EUROPE

1. **Odredi točnost tvrdnji. Zaokruži slovo T ako je tvrdnja točna, a slovo N ako je tvrdnja netočna.**

- A. Razvijen zimski turizam u Tatrama tipičan je za južni dio Njemačke. T ☒ N
- B. Gradišće je austrijska pokrajina u kojoj živi brojna hrvatska zajednica. ☒ T N
- C. Automobilska industrija vodeća je industrija Češke i Slovačke. ☒ T N
- D. Budimpešta je nakon Drugog svjetskog rata zidom podijeljena na dva odvojena dijela: Budim i Peštu. T ☒ N

2. **Nadopuni sljedeće rečenice odgovarajućim gradovima.**

Glavni grad Slovenije zove se Ljubljana, a osim njega značajno je industrijsko središte grad Maribor. Važna pomorska luka za uvoz i izvoz roba jest Koper.

3. **U sljedećem zadatku zaokruži gradove koji se nalaze u Češkoj plavom bojicom, a gradove koji se nalaze u Slovačkoj zaokruži crvenom bojicom. Dva su grada višak.**

☒ Brno	☒ Žilina	☒ Plzeň	Krakov
Varšava	☒ Ostrava	☒ Trnava	☒ Bratislava

4. **U sljedećim su rečenicama podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama. U svakom paru zaokruži pojam koji je točan.**

- A. Češka je pretežno ☒ gorovita / planinska država, a Slovačka je pretežno nizinska ☒ planinska država.
- B. Prag, glavni grad Češke, smjestio se na rijeci Tisi / ☒ Vltavi, dok Budimpešta / ☒ Bratislava, glavni grad Slovačke, leži na rijeci Dunavu.
- C. Na istoku Češke pruža se ☒ ugljenom / naftom bogat prostor povijesne pokrajine Koruške / ☒ Moravske.

5. Sljedeći zadatak riješi uz pomoć priložene geografske karte.

- A. Plavo oboji države Srednje Europe koje su nakon Drugog svjetskog rata imale kapitalističko uređenje.
- B. Crveno oboji države Srednje Europe koje su nakon Drugog svjetskog rata imale socijalističko uređenje.
- C. Imenuj državu Srednje Europe koja je nakon Drugog svjetskog rata bila podijeljena na dva dijela.

Njemačka

- D. Imenuj dvije države Srednje Europe koje su nakon Drugog svjetskog rata bile ujedinjene u jednu državu.

Češka i Slovačka

6. Objasni svojim riječima.

- A. Što je gospodarska tranzicija?

Gospodarska tranzicija označava prelazak s planskog gospodarstva na tržišno.

- B. Navedi najmanje tri posljedice prelaska s planskog gospodarstva na tržišno gospodarstvo.

Državna su poduzeća privatizirana i prepuštena tržištu, a brojni su industrijski pogoni i rudnici zatvoreni zbog starosti i neisplativosti.

4.4. NJEMAČKA

– GOSPODARSKA SNAGA EUROPE

1. Poveži lijevi i desni stupac upisivanjem odgovarajućeg slova iz desnog stupca na praznu crtu ispred pojma u lijevom stupcu. Dva su pojma u desnom stupcu višak.

___**C**___ proizvodnja automobila

A. Allianz

___**B**___ proizvodnja alata

B. Bosch

___**E**___ proizvodnja električne energije

C. Mercedes

E. RWE

F. Siemens

2. U sljedećim su rečenicama podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama. U svakom paru zaokruži pojam koji je točan.

- A. Njemačka je prema gospodarskoj snazi **prva** / druga u Europi, a **treća** / četvrta u svijetu.
- B. Ubrzan industrijski razvoj Njemačke započeo je krajem 19. stoljeća u prostoru **Porajnja** / Alpa, a središte automobilske industrije danas je u prostoru **Sjeverne** / Južne Njemačke.
- C. Velik dio pomorskog prometa Njemačka obavlja preko najprometnije europske luke – **Amsterdama** / **Rotterdam**, dok je najvažnija njemačka pomorska luka **Bremen** / **Hamburg**.

3. U sljedećim zadacima zaokruži točan odgovor.

- A. Koji od ovih gradova ne čini konurbaciju Rajna-Ruhr?
a) Essen b) Dortmund c) Duisburg **d) München**
- B. Kako se naziva područje koje čini gospodarsku jezgru Europe u čijem se središtu nalazi Porajnje?
a) Plava banana b) Plava jabuka c) Plava kruška d) Plava naranča

4. Sljedeće zadatke riješi uz pomoć priložene geografske karte.

A. U kvadratiće na geografskoj karti upiši broj ispred obilježja odgovarajućeg grada. Četiri su kvadratića višak.

1. Grad poznat po održavanju sajмова i važna luka u zračnom prometu.

Ime grada:

Frankfurt

2. Grad koji je jedna od najprometnijih europskih riječnih luka.

Ime grada:

Duisburg

3. Grad koji je najvažnija njemačka pomorska luka.

Ime grada:

Hamburg

4. Grad koji je važna pomorska luka na Baltičkom moru.

Ime grada: Rostock

5. Glavni grad Njemačke.

Ime grada: Berlin

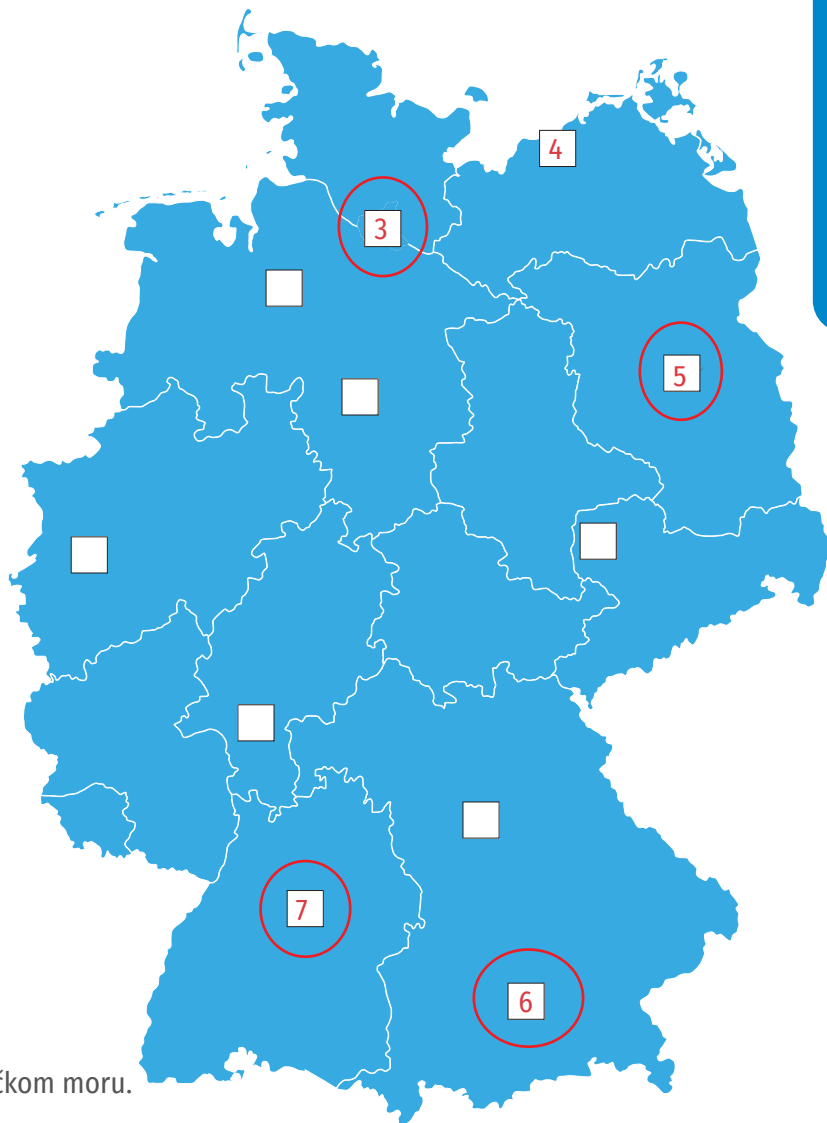
6. Grad koji je sjedište savezne države Bavarske.

Ime grada: München

7. Grad koji je središte savezne države Baden-Württemberg.

Ime grada: Stuttgart

B Zaokruži četiri kvadratića koji označavaju gradove u kojima živi najveći broj Hrvata u Njemačkoj.

5. U sljedećem zadatku poveži parove pridruživanjem odgovarajućeg slova i broja prikazanim logotipovima. Jedno slovo i jedan broj su višak.

A5

E3

D2

C1

A. Ingolstadt

B. Dortmund

C. Wolfsburg

D. Stuttgart

E. München

1. Volkswagen

2. Mercedes

3. BMW

4. Porsche

5. Audi

6. Objasni svojim riječima

A. Što znači pojam *konurbacija*?

Srastanjem dvaju ili više gradova u jednu urbanu cjelinu nastaju konurbacije.

B. Koje je prometno značenje Njemačke u Europi?

Razgranat i razvijen prometni sustav te središnji položaj u Europi čine Njemačku tranzitnim središtem.

C. Objasni na primjeru Njemačke pojam *zelena energija*.

Njemačka je vodeća europska država u inovacijama i istraživanju zelene energije. Važan je proizvođač vjetroturbina i solarne tehnologije, obnovljivih i zelenih izvora energije.

5. JUŽNA EUROPA

5.1. EUROPSKO SREDOZEMLJE

1. Odredi točnost tvrdnji. Zaokruži slovo T ako je tvrdnja točna, a slovo N ako je tvrdnja netočna.

- A. Afrika, Azija i Europa imaju izlaz na Sredozemno more ☐ T ☐ N
- B. Maslinovo ulje prepoznatljiv je simbol Sredozemlja. ☐ T ☐ N
- C. Svi glavni gradovi država Južne Europe nalaze se na morskoj obali. T ☐ N

2. U sljedećem zadatku pridruži državama odgovarajuće slovo. Jedno je obilježje višak.

<u> B </u> Albanija	A. jedina država Južne Europe u kojoj prevladava pravoslavlje
<u> A </u> Grčka	B. jedina država Južne Europe u kojoj prevladava islam
<u> C </u> Portugal	C. jedina država Južne Europe koja nema izlaz na Sredozemno more
<u> E </u> Španjolska	D. jedina država Južne Europe koja ne pripada mediteranskom kulturno-civilizacijskom krugu
	E. jedina država Južne Europe koja ima izlaz na Atlantski ocean i Sredozemno more

3. U sljedećim su rečenicama podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama.

U svakom paru zaokruži pojam koji je točan.

- A. Sredozemno more izduženo je u smjeru **sjever-jug** / **zapad-istok**, a pruža se u duljini od gotovo **4000** / **6000** kilometara. Najveća mu je izmjerena dubina **5267** / **6257** metara.
- B. Sredozemno more prema svojstvima ubrajamo u **hladna** / **topla** mora.
- C. Slanost Sredozemnog mora **niža** / **viša** je u odnosu na svjetska mora, a prozirnost mu je **niska** / **visoka**.

4. U sljedećem tekstu pronađi netočno upotrijebljene pojmove, upiši ih u tablicu i ponudi točan pojam.

U organizaciji sredozemnoga tipa grada središnje mjesto zauzima srednjovjekovna utvrda kao mjesto okupljanja stanovništva. Gradske su ulice široke, a duž njih su nanizane kuće na kat za čiju je gradnju korišteno drvo.

netočno upotrijebljen pojam	točan pojam
srednjovjekovna utvrda	glavni gradski trg
široke	uske
drvo	kamen

5. Promotri priloženu fotografiju i odgovori na pitanja.

A. Imenuj grad prikazan na fotografiji.

Atena

B. Imenuj državu u kojoj se nalazi grad prikazan na fotografiji.

Grčka

C. Imenuj svjetski poznatu građevinu koja je prikazana na fotografiji.

Akropola (Partenon)

6. Odgovori na pitanja.

A. Navedi najmanje tri obilježja prema kojima se određuje granica Sredozemlja.

Granicu Sredozemlja teško je odrediti. Definiraju je prirodno-geografska obilježja, ostatci

zajedničke prošlosti, kulturna obilježja i poseban mediteranski način života.

B. Navedi najmanje tri obilježja mediteranskog kulturno-civilizacijskog kruga.

Najveći utjecaj na kulturni i povijesni razvoj ostavili su Grci i Rimljani. Prevladava

katoličanstvo, koje uz romanske jezike, kulturu i mediteranski način života čini osnovu

mediteranskog kulturno-civilizacijskog kruga.

C. Objasni svojim riječima kako svojstva Sredozemnog mora utječu na razvoj turizma.

Prema svojstvima, Sredozemno more ubrajamo u topla, slana i prozirna mora. Sva ta svojstva

privlačna su turistima. Topla i prozirna mora privlačnija su za kupanje.

D. Imenuj jedan hrvatski grad koji prema načinu gradnje pripada sredozemnom tipu grada te ne njegovom primjeru izdvoji cjeline sredozemnog stila gradnje.

Na primjer, Zadar. Središnje mjesto zauzima glavni trg, koji je središte života. Ulice su uske,

a kuće građene od kamena, nanizane i često spojene, a dvorišta su skrivena od pogleda

prolaznika.

5.2. ŽIVOT UZ MORE I KRŠ

1. U sljedećim zadacima zaokruži točan odgovor.

A. Koje se od ovih jezera ne nalazi u Albaniji?

- a) Gardsko b) Ohridsko c) Prespansko d) Skadarsko

B. Koja država Južne Europe najveći dio svoje pitke vode dobiva desalinizacijom?

- a) Grčka b) Italija c) Malta d) Portugal

2. U sljedećim su rečenicama podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama. U svakom paru zaokruži pojam koji je točan.

A. Države Južne Europe **jesu** / **nisu** bogate rudama i usmjerene su prema njihovom **uvozu** / **izvozu**.

B. Brodogradnja u državama Južne Europe **slabi** / **jača** pod utjecajem konkurencije **afričkih** / **azijskih** država.

3. Promotri priloženu fotografiju i odgovori.

A. Prepoznaš i imenuj biljnu vrstu te vrstu tla koje su jedan od simbola krškog reljefa na Sredozemlju.

Maslina i tlo crvenica.

B. Objasni kako čovjek povećava obradive površine i kvalitetu tla u krškim krajevima.

Nedostatku velikih prostranih ravnica u kršu čovjek se prilagođavao uklanjajući kamen iz tla i proširujući obradive površine. Suhozidi se grade od kamena uklonjenog iz tla, a osim što čine granicu među posjedima, sprečavaju klizanje tla. Važne površine za poljoprivrednu proizvodnju su polja u kršu.

4. Objasni svojim riječima.

A. Opiši probleme s kojima se suočava poljoprivredna proizvodnja u Albaniji.

Albanija je uglavnom planinska država, a prepreka snažnijem razvoju poljoprivrede i brojna su močvarna područja, tradicionalne poljoprivredne metode i nedostatak moderne mehanizacije.

B. Definiraj pojam *litoralizacija* te navedi primjer.

Litoralizacija je koncentracija gospodarstva, osobito industrije, i stanovništva na obalama mora i uvelike je utjecao na izgled današnjih obala. Ovaj proces potaknuo je velike migracije stanovništva iz siromašnijih seoskih krajeva u unutrašnjosti prema turistički i industrijski rastućoj obali.

4. Sljedeći zadatak riješi uz pomoć priložene geografske karte.

Brojem 1 označena je rijeka

Ebro

Brojem 2 označena je rijeka

Tejo

Brojem 3 označena je rijeka

Guadiana

Brojem 4 označena je rijeka

Duero (Douro)

Brojem 5 označen je grad

Barcelona

Brojem 6 označen je grad Bilbao

Brojem 7 označen je grad Lisabon, glavni grad države Portugala

Brojem 8 označen je grad Madrid, glavni grad države Španjolske

Brojem 9 označen je grad Sevilla, koji se nalazi u Andaluzijskoj nizini.

Brojem 10 označen je grad Porto

Imenuj otočje nasuprot istočnoj obali Pirenejskog poluotoka. Baleari

Zaokruži navedeno otočje na karti. Imenuj državu kojoj pripada to otočje. Španjolska

5.3. ODRŽIVI RAZVOJ TURIZMA

1. Odgovori na pitanja.

A. Navedi najmanje tri prirodna čimbenika koja su usmjerila države Južne Europe prema razvoju turizma.

Prirodne ljepote, ugodno podneblje, skromne mogućnosti razvoja poljoprivrede te smještaj uz more usmjerili su sredozemne države od početka 20. stoljeća prema snažnijem razvoju turizma.

B. Imenuj državu Južne Europe koja je najslabije iskoristila turistički potencijal položaja na morskoj obali te objasni što je tomu razlog.

Albanija je, od svih južноеuropskih država koje izlaze na more, najmanje iskoristila turističke potencijale i tek su posljednjih godina primjetna značajnija ulaganja u smještajne kapacitete i širenje turističke ponude.

2. U sljedećem zadatku zaokruži točan odgovor.

Koje od sljedećih obilježja ne povezujemo s održivim turizmom?

- a) posjet seoskim obiteljskim gospodarstvima
- ☒ b) povećanje broja smještajnih kapaciteta izgradnjom hotela
- c) upoznavanje prirodne baštine kraja
- d) upoznavanje ponude tradicionalnih jela i pića

3. U pripadajuće stupce u tablici razvrstaj obilježja turizma i lokaciju koji najbolje predstavljaju odgovarajući oblik turizma. Svaki oblik turizma predstavljaju dvije lokacije i dva obilježja.

Obilježja turizma: organizirana hodočašća, održavanje sportskog natjecanja, brojne marine, duge pješčane plaže, brojni otoci i uvale, svjetski poznati muzeji, potiče razvoj krajeva u unutrašnjosti države, prekomjerna izgradnja smještajnih objekata na obali, bogata povijesna baština, održavanje filmskog festivala, upoznavanje tradicionalnih jela i načina života ljudi, posjet marijanskom svetištu.

Lokacija: Cannes, Barcelona, Vatikan, Toskana, Lloret de Mar, dolina rijeke Douro, Kreta, Atena, Krf, Rim, Monte Carlo, Fatima.

Oblik turizma	Obilježja turizma	Lokacija
kupališni	duge pješčane plaže, prekomjerna izgradnja smještajnih objekata na obali	Lloret de Mar
nautički	brojne marine, brojni otoci i uvale	Monte Carlo, Krf, Kreta
kulturni	svjetski poznati muzeji, bogata povijesna baština	Barcelona, Atena, Rim
manifestacijski	održavanje sportskog natjecanja, održavanje filmskog festivala	Cannes
ruralni	potiče razvoj krajeva u unutrašnjosti države, upoznavanje tradicionalnih jela i načina života ljudi	dolina rijeke Douro, Toskana
vjerski	organizirana hodočašća, posjet marijanskom svetištu	Vatikan, Fatima

4. Sljedeći zadatak riješi uz pomoć priložene tablice.

	broj turista (u milijunima)	BDP (u milijunima USD)	BDP po stanovniku (u USD)
Španjolska	82,8	1 419 041	30 370
Italija	61,6	2 083 864	34 483
Grčka	30,1	218 031	20 324
Hrvatska	16,6	60 971	14 909
Portugal	16,2	240 674	23 407
Albanija	5,3	15 102	5 268
Malta	2,6	14 553	30 098

*podatci: Svjetska banka 2018.

Usporedi poredak država po broju turista i ukupnom BDP-u te po broju turista i BDP-u po stanovniku. Pronađi države sa sličnim brojem turista i usporedi ih prema ukupnom BDP-u i prema BDP-u po stanovniku. Zapiši svoja opažanja.

Na prvome mjestu po broju turista nalazi se Španjolska, no po ukupnom BDP-u po broju turista

nalazi se na drugom mjestu. Italija se po broju turista nalazi na drugom mjestu, ali ima najveći BDP

po broju turista. Hrvatska i Portugal imaju sličan broj turista, no Portugal ima puno veći BDP po broju turista u BDP-u po stanovniku.

5.4. ITALIJA – DRŽAVA NERAVNOMJERNOG RAZVOJA

1. U sljedećim zadatcima poveži parove.

A. Poveži parove tako da nazivima kompanija pridružiš odgovarajuće slovo ispred pojma koji označava naziv industrije. Jedan je pojam u desnom stupcu višak.

F Benetton

A. automobilska industrija

E Eni

B. elektrotehnička industrija

A Fiat

C. informatička industrija

C Olivetti

D. metaloprerađivačka industrija

B Zanussi

E. naftna industrija

F. tekstilna industrija

B. Poveži parove tako da gradovima pridružiš odgovarajuće slovo ispred opisa grada u desnom stupcu. Jedno je slovo višak.

C Genova

A. glavni grad

E Milano

B. luka u Jadranskom moru

A Rim

C. središte talijanske brodogradnje

D Torino

D. središte automobilske industrije

E. središte modne industrije

2. U pripadajuće stupce u tablici razvrstaj obilježja koja povezujemo uz regije Sjeverna Italija i Južna Italija. Svakoj regiji pripadaju četiri obilježja.

velika plodna nizina

nedostatak plodnog tla

plodna vulkanska područja

duge i široke rijeke

turizam - najvažnija djelatnost

industrija – najvažnija djelatnost

najrazvijenija regija Italije

slabo razvijena regija Italije

Sjeverna Italija	Južna Italija
velika plodna nizina duge i široke rijeke industrija – najvažnija djelatnost najrazvijenija regija Italije	nedostatak plodnog tla plodna vulkanska područja turizam – najvažnija djelatnost slabo razvijena regija Italije

3. U sljedećim zadacima zaokruži točan odgovor.

A. Koji od ovih otoka ne pripada Italiji?

- a) Elba
- ☒ b) Korzika
- c) Sardinija
- d) Sicilija

B. Koji od ovih gradova ne pripada talijanskom industrijskom trokutu?

- a) Genova
- b) Milano
- ☒ c) Rim
- d) Torino

5. Sljedeći zadatak riješi uz pomoć priložene geografske karte.

A. Imenuj more označeno brojem 1.

Ligursko more

B. Imenuj more označeno brojem 2.

Jadransko more

C. Imenuj more označeno brojem 3.

Tirensko more

D. Upiši u kvadratiće broj odgovarajućeg grada. Četiri su kvadratića višak.

1 – Rim

2 – Palermo

3 – Milano

4 – Venecija

5 – Genova

6 – Torino

7 – Bologna

8 – Trst

9 – Firenca

10 – Napulj

E. Zaokruži najveći talijanski otok. Imenuj aktivni vulkan koji se nalazi na njemu.

Etna

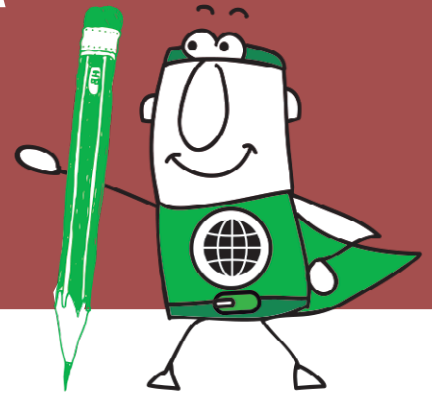
F. Imenuj nizinu na sjeveru Italije koja je središte okupljanja gospodarstva i stanovništva.

Padska nizina

G. Zaokruži najveće jezero u Italiji. Njegovo ime je Lago di Garda.

6. JUGOISTOČNA EUROPA

6.1. JUGOISTOČNA EUROPA – MOST IZMEĐU EUROPE I AZIJE

1. U sljedećim zadacima zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

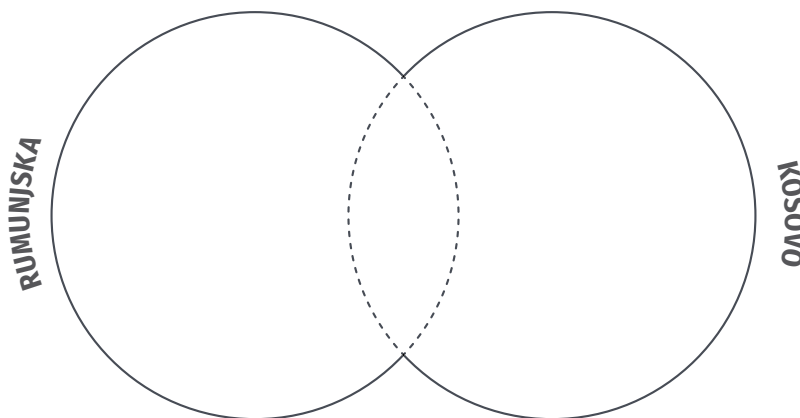
A. Kojim se brojem označava prometni koridor na prostoru Jugoistočne Europe koji vrši funkciju unutarnjeg plovnog puta?

- a) I. b) V. c) VI. **d) VII.** e) IX.

B. Koja je država Jugoistočne Europe najvažniji hrvatski trgovinski partner iz te regije?

- a) Bosna i Hercegovina** b) Bugarska c) Kosovo d) Rumunjska e) Sjeverna Makedonija

2. Pridruži odgovarajuća obilježja državi upisivanjem slova ispred određenog obilježja u odgovarajući krug. Ako postoje zajednička obilježja, upiši ih u prostor gdje se krugovi preklapaju.

3. Opiši svojim riječima.

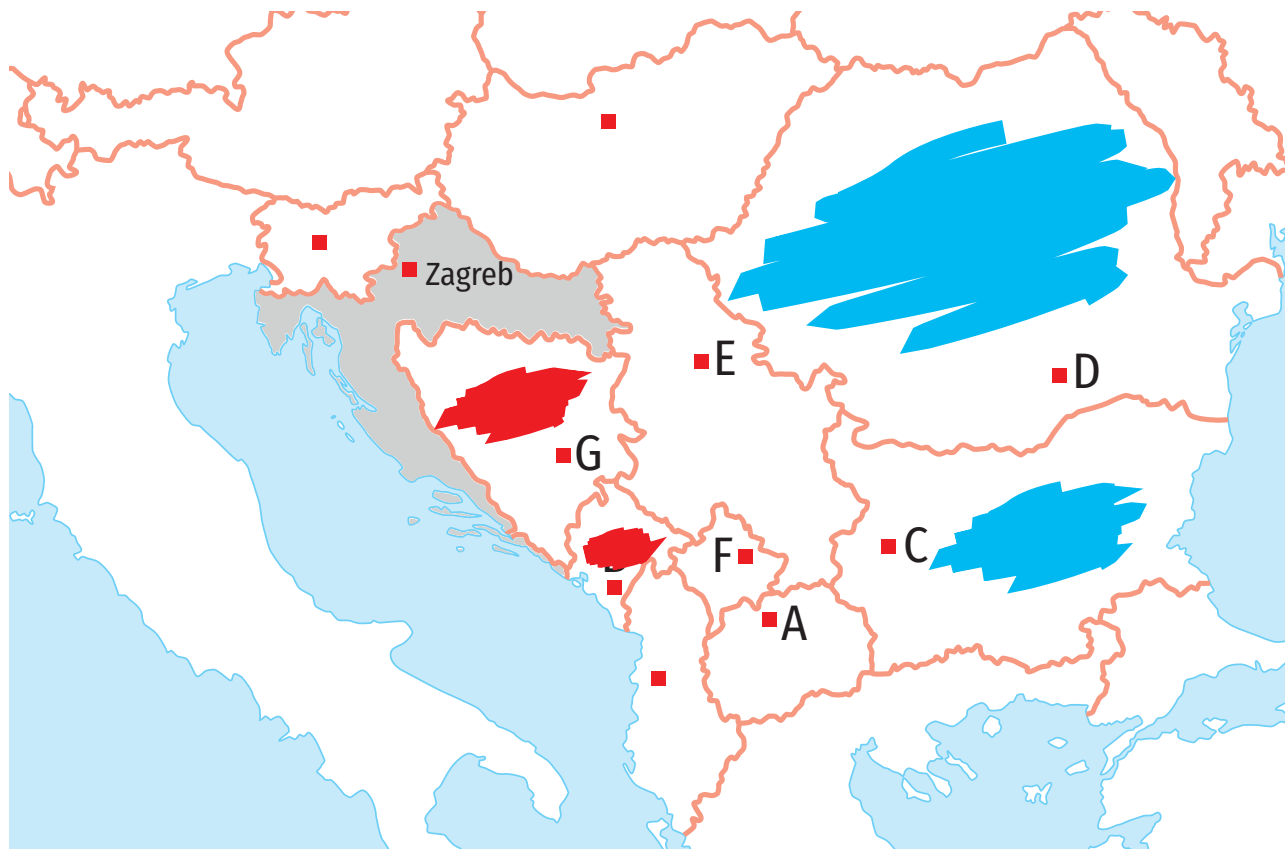
A. U čemu se očituje prometna važnost Jugoistočne Europe?

Prostor Jugoistočne Europe najkraći je put za transport roba, ljudi i usluga između Europe i Jugozapadne Azije. Važnost ima i unutarnji plovni put rijekom Dunavom (koridor VII.) koji omogućuje jeftin prijevoz roba i putnika sve do Crnoga mora.

B. Kako brojnost granica utječe na odvijanje prometa na određenom prostoru?

Suvremeni izazov brzom prometovanju predstavlja brojnost granica, što ponekad uzrokuje dugotrajne zastoje u prometu (zbog čekanja i kolona na graničnim prijelazima).

4. Sljedeće zadatke riješi uz pomoć priložene karte.

A. Imenuj glavne gradove država označenih slovima na karti.

A _____ Skopje

B _____ Podgorica

C _____ Sofija

D _____ Bukurešt

E _____ Beograd

F _____ Priština

G _____ Sarajevo

B. Plavo oboji države Jugoistočne Europe koje svrstavamo u crnomorske, u crvenu boju države Jugoistočne Europe koje svrstavamo u jadranske.

C. Imenuj države Jugoistočne Europe s kojima graniči Sjeverna Makedonija.

Kosovo, Srbija, Bugarska

D. Imenuj državu Jugoistočne Europe koja graniči s državama Istočne Europe.

Rumunjska

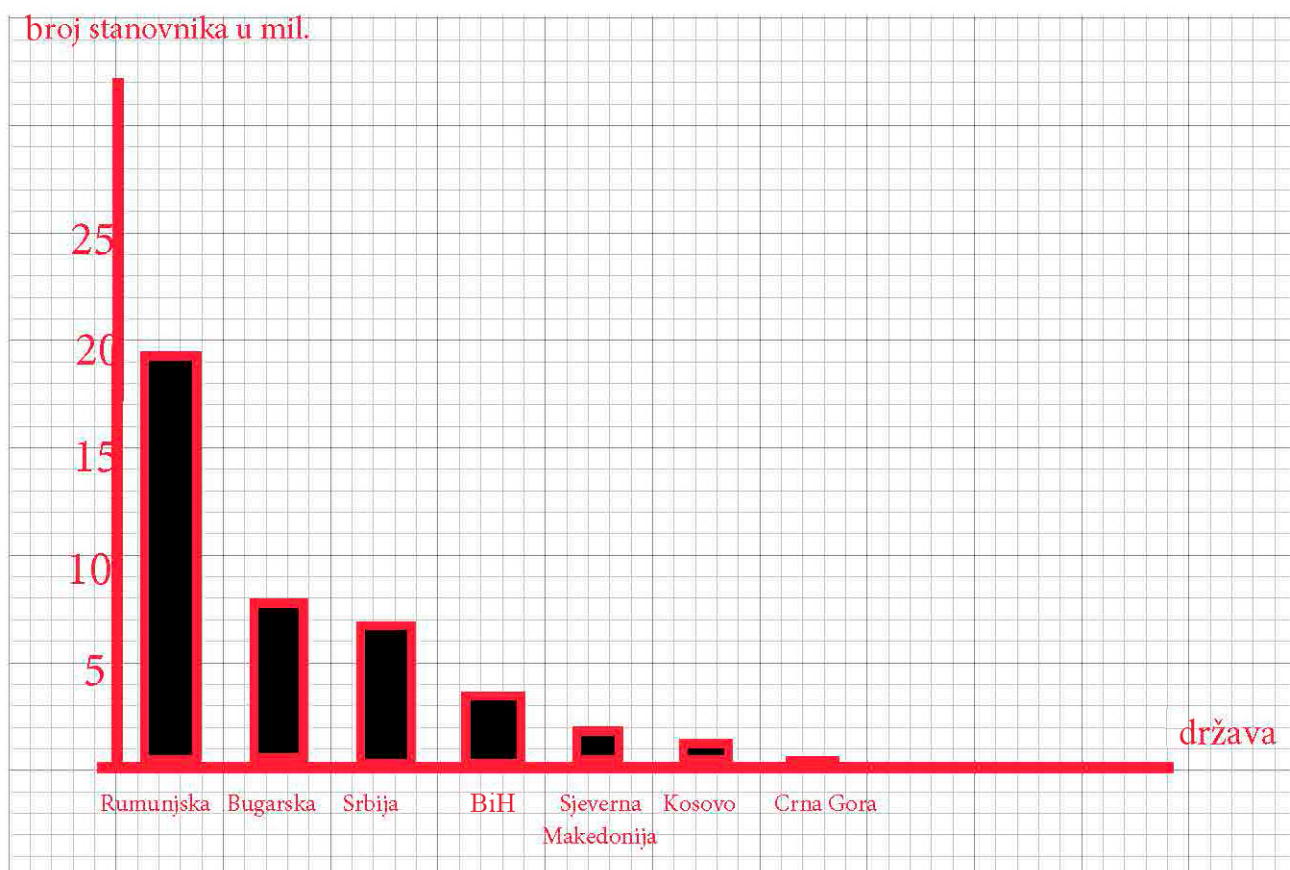
E. Imenuj države koje ćeš preletjeti zrakoplovom koji leti najkraćim putem od Zagreba do Sofije.

Bosna i Hercegovina, Srbija, Bugarska.

5. Sljedeći zadatak riješi istraživanjem pomoću dostupnih podataka te crtanjem na milimetarskom papiru.

Na milimetarskom papiru izradi stupčasti dijagram koji prikazuje odnos broja stanovnika država Jugoistočne Europe. Svaku državu označi zasebnim stupcem na osi X, a na osi Y označi vrijednosti broja stanovnika.

Bosna i Hercegovina 3 492 018, Bugarska 7 000 039, Crna Gora 622 182, Kosovo 1 795 666, Rumunjska 19 414 458, Sjeverna Makedonija 2077 132, Srbija 6 963 764

6.2. MOZAIK NARODA I KULTURE

1. U sljedećem zadatku zaokruži države u kojima se govori slavenskim jezicima.

Bosna i Hercegovina

Rumunjska

Kosovo

Sjeverna Makedonija

Srbija

2. U sljedećim zadacima zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

A. Bokeljski Hrvati naziv je:

a) za Hrvate iz BIH

b) za Hrvate iz Crne Gore

c) za Hrvate s Kosova

d) za Hrvate iz Srbije.

B. Najviše Hrvata na Kosovu ima:

a) oko Boke kotorske

b) oko grada Kosovske Mitrovice

c) oko sela Janjeva

d) oko grada Subotice.

3. U rečenicama se nalaze podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama. U svakom paru zaokruži pojam koji je točan.

A. Transilvanija je regija u **Rumunjskoj** / **Bugarskoj**. Na putu prema Transilvaniji iz grada Vukovara, najbrže ćeš stići putujući preko susjedne države **Crne Gore** / **Srbije**.

B. Država Jugoistočne Europe koja graniči sa Sjevernom Makedonijom, a u kojoj prevladava albanski jezik, jest **Albanija** / **Kosovo**. U njoj se smjestio i grad **Prizren** / **Priština** poznat po mnogim crkvama i džamijama.

C. **Katolički** / **Pravoslavni** manastir sv. Vasilija Ostroškog nalazi se u Crnoj Gori. Ako poželiš ljetovati na obalama Crnog mora, možeš posjetiti **rumunjski** / **bugarski** grad Nesebar.

4. Objasni svojim riječima.

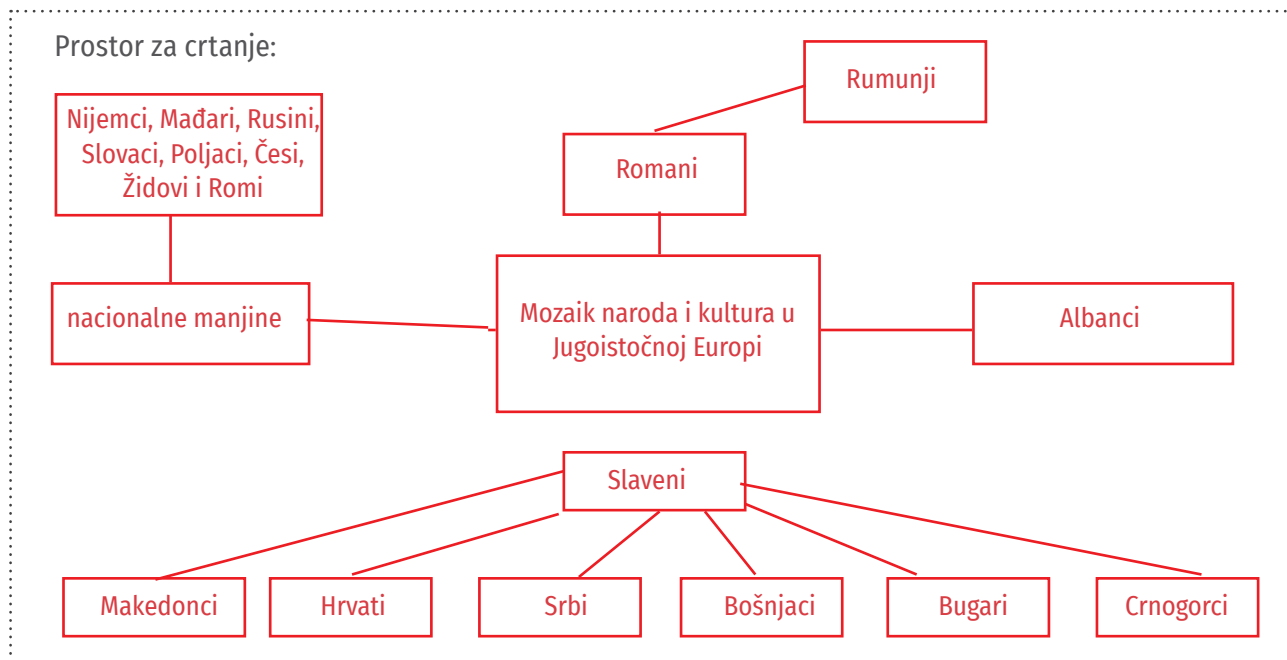
A. Zašto prostor Jugoistočne Europe nazivamo mozaikom naroda i kultura?

Zato što narodi često upotrebljavaju različite jezike i pisma. Rumunji govore rumunjski jezik, koji pripada romanskoj skupini. Hrvati, Srbi, Bošnjaci, Crnogorci, Makedonci i Bugari govore jezicima slavenske skupine, dok Albanci koriste jezik iz skupine ostalih indoeuropskih jezika. Osim njih, na prostoru država Jugoistočne Europe žive i Nijemci, Mađari, Rusini, Slovaci, Poljaci, Česi, Židovi i Romi.

B. Razmisli mogu li današnje migracije izmijeniti vjerski i jezični sastav stanovništva. Obrazloži svoj odgovor.

Migracijama može doći veliki broj stanovnika koji se služe drugim jezikom i druge su religije. Na taj način udio stanovnika druge religije raste u ukupnom stanovništvu.

5. Osmisli te nacrtaj umnu mapu kojom ćeš prikazati pojam mozaik naroda i kulture na primjeru Jugoistočne Europe.

Opiši svojim riječima koje su prednosti suživota više naroda i kultura na nekom prostoru.

Prednosti suživota više naroda i kultura jesu upoznavanje različitih kultura, kuhinja i jezika. Suživotom razvijamo toleranciju i prihvaćanje različitosti.

6.3. BOSNA I HERCEGOVINA – MULTIETNIČKA DRŽAVA

1. **Odredi točnost tvrdnji. Zaokruži slovo T ako je tvrdnja točna, a slovo N ako je tvrdnja netočna.**

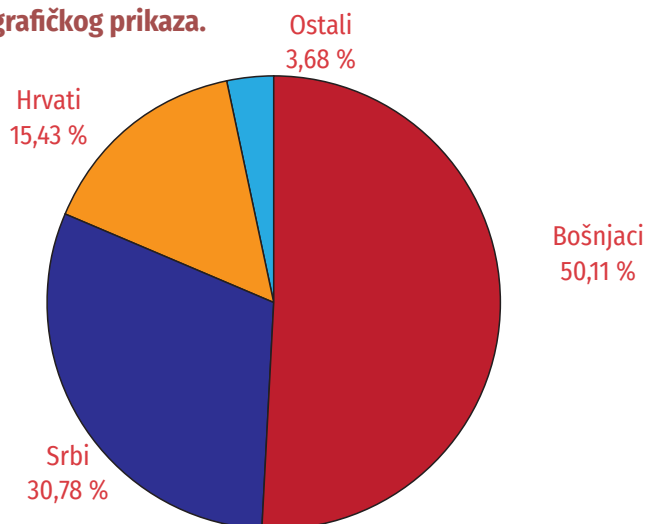
A. Albanci, Hrvati i Srbi tri su konstitutivna naroda u Bosni i Hercegovini.	T	☒ N
B. Latinica, ćirilica i bosančica službena su pisma u Bosni i Hercegovini.	T	☒ N
C. Početkom 15. stoljeća Osmanlije šire islam na prostoru Bosne i Hercegovine.	☒ T	N
D. Bošnjaci su najzastupljeniji narod u stanovništvu Bosne i Hercegovine.	☒ T	N

2. **U rečenicama su podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama. U svakoj rečenici zaokruži pojam koji je točan.**

- A. Hercegovina je **federacija** / **regija** prepoznatljiva po kršu koji je pogodan za razvoj **poljodjelstva** / **stočarstva**. Najpoznatije hodočasničko mjesto u Hercegovini jest **Međugorje** / **Mostar**.
- B. Grad **Brčko** / **Tuzla** poznat je po soli. Ime grada dolazi od **turske** / **grčke** riječi za solanu. Naslage soli zadržale su se nakon povlačenja **Jadranskog** / **Panonskog** mora u prošlosti.
- C. Svi konstitutivni narodi **nemaju** / **imaju** službene predstavnike u svim tijelima vlasti Bosne i Hercegovine.

3. **Sljedeći zadatak riješi uz pomoć grafičkog prikaza.**

Izradi kružni dijagram na kojem ćeš prikazati udio svakog konstitutivnog naroda Bosne i Hercegovine. Uz dijagram, napravi i tumač.

4. Sljedeće zadatke riješi pomoću geografske karte.

A. Imenuj grad označen brojem 1. Banja Luka.

Ime rijeke koja protiče tim gradom je Vrbas.

B. Imenuj grad označen brojem 2. Mostar.

Upiši na praznu crtu na karti naziv entiteta u kojem se nalazi taj grad. Imenuj rijeku koja protječe tim gradom. Neretva

C. Grad označen brojem 3 smjestio se blizu granice s (navedi ime države)

Hrvatskom

Imenuj rijeku koja čini dio zapadne granice BiH. Una

D. Imenuj grad označen brojem 4. Neum

E. Imenuj rijeku koja čini granicu sa Srbijom. Drina

Upiši na praznu crtu na karti naziv entiteta kroz koji prolazi ta rijeka.

F. Grad koji čini zasebno upravno područje (distrikt) označen je brojem 5.

Ime rijeke koja protiče tim gradom je Sava.

E. Imenuj rijeku koja većim dijelom čini sjevernu granicu s Hrvatskom. Sava

5. Sljedeći zadatak riješi uz pomoć priložene fotografije upisivanjem odgovarajućih pojmova na prazne crte.

Glavni grad Bosne i Hercegovine prikazan na fotografiji jest (upiši ime grada) Sarajevo.
Godine 1984. bio je domaćin Zimskih olimpijskih igara. Okolne planine Jahorina, Bjelašnica, Trebević i Igman postale su sportska borilišta.

6. U prazni okvir nacrtaj i oboji zastavu Bosne i Hercegovine.

Prostor za crtanje:

Istraži te navedi značenje boja i oblika koji čine zastavu Bosne i Hercegovine.

Tri kuta trokuta simboliziraju zemljopisni oblik zemlje i tri konstitutivna naroda BiH: Bošnjake, Srbe i

Hrvate. Zvezdice predstavljaju Europu. Tamnoplava boja odgovara plavoj boji zastave Europske unije.

7. ZAPADNA EUROPA

7.1. ZAPADNA EUROPA – SUŽIVOT RAZLIČITOSTI

1. U sljedećoj su rečenici podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama. U svakom paru zaokruži točan pojam.

Države Zapadne Europe prepoznatljive su po vrlo **niskom** / **visokom** nacionalnom dohotku i životnom standardu, **niskoj** / **visokoj** stopi obrazovanog stanovništva, **niskoj** / **visokoj** stopi nezaposlenosti te velikim udjelom **gradskog** / **seorskog** stanovništva.

2. U sljedećem zadatku **plavom** bojom zaokruži pozitivne, a **crvenom** bojom negativne strane kolonizacije.

zdravstvena njega

diskriminacija

obrazovanje

željeznica

trgovina robljem

otimanje posjeda

3. Objasni svojim riječima.

Objasni utjecaj kolonizacije na gospodarski razvoj Ujedinjenog Kraljevstva.

Ujedinjeno Kraljevstvo ima dugu pomorsku tradiciju koja mu je osigurala položaj velike kolonijalne sile. Već u 17. stoljeću UK imao je kolonije po čitavom svijetu, a do sredine 19. stoljeća postao je najbogatija i najmoćnija država svijeta. Neograničeni pristup prirodnim bogatstvima, pravo trgovanja proizvodima iz prekomorskih posjeda te jeftina radna snaga potaknuli su gospodarski razvoj Ujedinjenog Kraljevstva.

4. U sljedećim zadatcima zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

- A. Koja je država Zapadne Europe najgušće naseljena?

a) Belgija

b) Irska

c) Luksemburg

d) Nizozemska

- B. U kojoj su državi nizozemski, francuski i njemački jezik ravnopravni te se koriste kao službeni jezici?

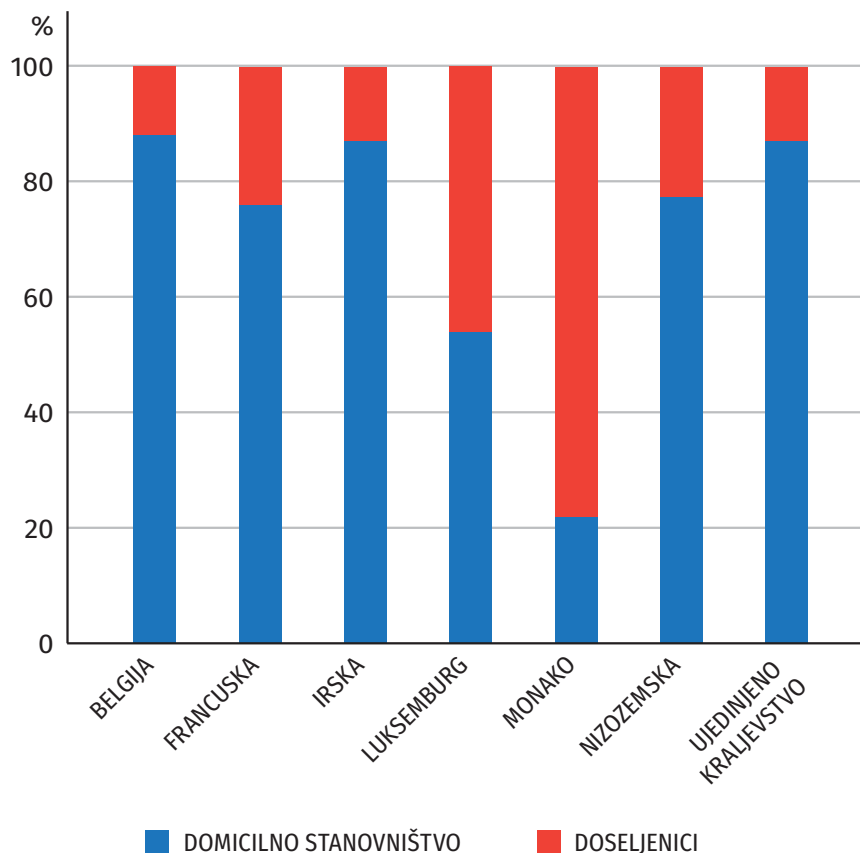
a) u Belgiji

b) u Francuskoj

c) u Luksemburgu

d) u Ujedinjenom Kraljevstvu

5. Sljedeće zadatke riješi uz pomoć grafičkog prikaza.

A. Imenuj dvije države s najvećim postotkom doseljenika u državi.

Monako i Luksemburg

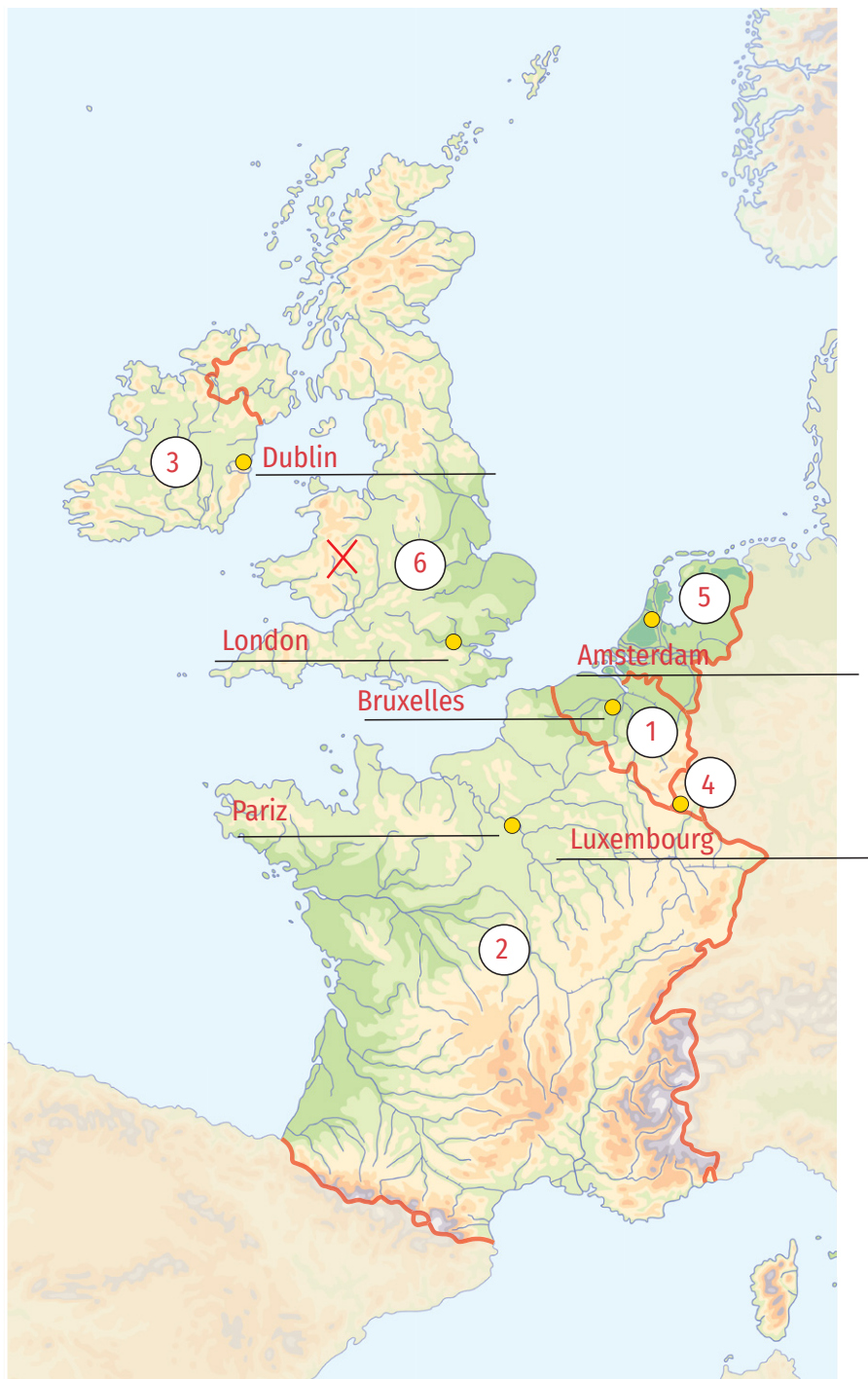
B. Imenuj države iz kojih dolazi najviše doseljenika u te države.

Najviše useljenika dolazi iz Francuske, Portugala i Italije.

C. Objasni svojim riječima pojam *multikulturalno društvo*.

Multikulturalna društva ona su društva u kojima je istaknut suživot naroda različite rase, vjere, kulture i jezika.

6. Sljedeće zadatke riješi pomoću priložene geografske karte.

A. U prazne kružice upiši broj odgovarajuće države.

1 – Belgija 2 – Francuska 3 – Irska 4 – Luksemburg 5 – Nizozemska 6 – Ujedinjeno Kraljevstvo

B. Na prazne crte upiši imena glavnih gradova prikazanih država.

C. Znakom X označi državu koja je u prošlosti bila najveća kolonijalna sila.

7.2. KOLIJEVKA INDUSTRIJSKE REVOLUCIJE I URBANIZACIJE

1. Odgovori na sljedeća pitanja.

A. Nabroji rude kojima su bogata gorja Velike Britanije i Ardena.

Gorja Velike Britanije i Ardeni ležišta su kamenog ugljena i željezne rude.

B. Navedi izum koji je obilježio početak industrijske revolucije.

Parni stroj.

C. Navedi najmanje dva preduvjeta koji su omogućili brži gospodarski razvoj država Zapadne Europe u odnosu na države ostalih europskih regija.

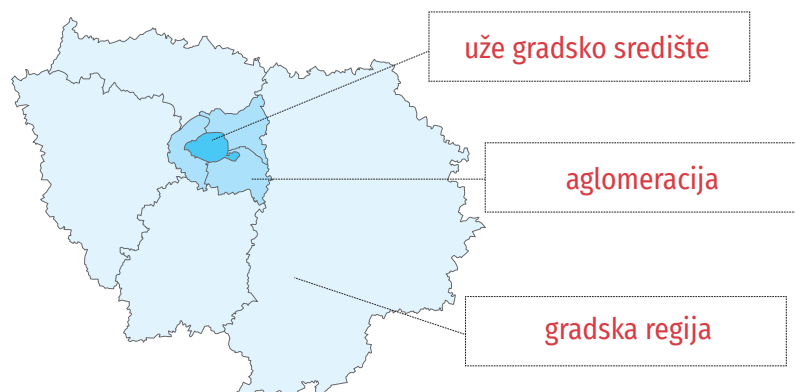
Povoljan prometni položaj, blizina rudnika i dostupnost radne snage omogućili su razvoj industrije.

2. U sljedećim su rečenicama podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama. U svakom paru zaokruži točan pojam.

A. Početak industrijske revolucije vezan je uz **Francusku** / **Ujedinjeno Kraljevstvo**.

B. Sve do sredine **18. stoljeća** / **19. stoljeća** većina stanovništva živjela je u **selu** / **gradu** i bavila se **industrijom** / **poljoprivredom**.

3. Riješi zadatak uz pomoć ilustracije.

A. Na primjeru Pariza označi područja suvremenog grada upisujući pojmove u prazne okvire.

aglomeracija

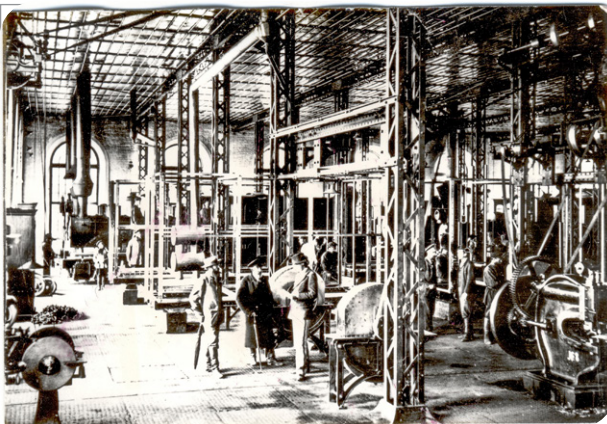
gradska regija

uže gradsko središte

B. Objasni svojim riječima pojam *aglomeracija*.

Aglomeracija je područje koje čine grad i njegova urbanizirana okolica.

4. Sljedeći zadatak riješi pomoću priloženih fotografija.

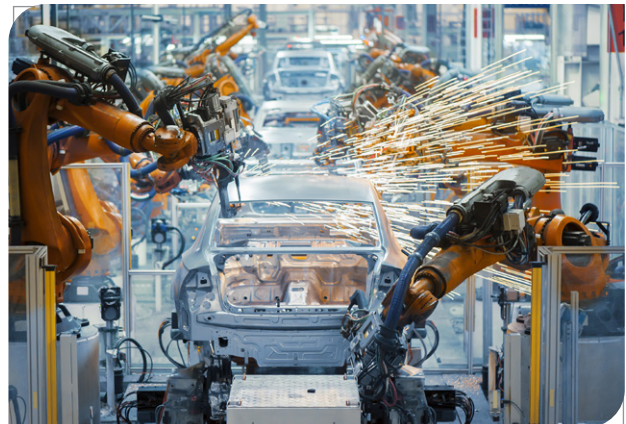

crna metalurgija

početak masovne proizvodnje

19. stoljeće

povećanje broja zaposlenih

robotizacija

elektrotehnika

smanjenje broja zaposlenih

21. stoljeće

Fotografije prikazuju faze razvoja industrije na početku i danas. Pridruži im obilježja upisujući pojmove u odgovarajuće okvire ispod fotografije kojoj pripadaju.

crna metalurgija

robotizacija

elektrotehnika

smanjenje broja zaposlenih

početak masovne proizvodnje

19. stoljeće

povećanje broja zaposlenih

21. stoljeće

5. Sljedeći zadatak riješi pomoću priloženih fotografija.

Opiši i usporedi izgled gradskog središta i prigradskog naselja.

U gradskom središtu zgrade su velike i gusto zbijene, dok je u prigradskom naselju više zelenila i manja je izgrađenost. U gradskom središtu glavna je poslovna funkcija, dok je u prigradskom naselju glavna funkcija stanovanje.

6. Objasni svojim riječima.

A. Objasni pojam *industrijalizacija*.

Industrijalizacija je povećanje industrijske proizvodnje i broja zaposlenih u industriji.

B. Na primjeru Francuske opiši proces decentralizacije.

Cilj decentralizacije jest omogućiti razvoj industrije i jačanje gradova podjednako u svim regijama države. Premještanjem industrije i preseljenjem stanovništva iz Pariške regije smanjilo se opterećenje glavnog grada. Gradovi koji su, zahvaljujući decentralizaciji, oživjeli svoje gospodarstvo i utjecali na razvoj svoje regije jesu Marseille, Toulouse, Nantes, Strasbourg, Lille.

7.3. ŽIVOT UZ MORE I OD MORA

1. U sljedećim zadatcima zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

A. Koja se industrija temelji na preradi nafte?

- a) automobilska industrija b) metaloprerađivačka industrija
c) prehrambena industrija **d) petrokemijska industrija**

B. U podmorju kojeg se mora nalaze najveća nalazišta nafte i prirodnog plina na području Zapadne Europe?

- a) u Baltičkom moru b) u Irskom moru
c) u Norveškom moru **d) u Sjevernom moru**

2. Sljedeće zadatke riješi pomoću priložene fotografije.

A. Prepozna vrstu cvijeća koja je prikazana na fotografiji te upiši na praznu crtu kako se naziva.

Tulipani

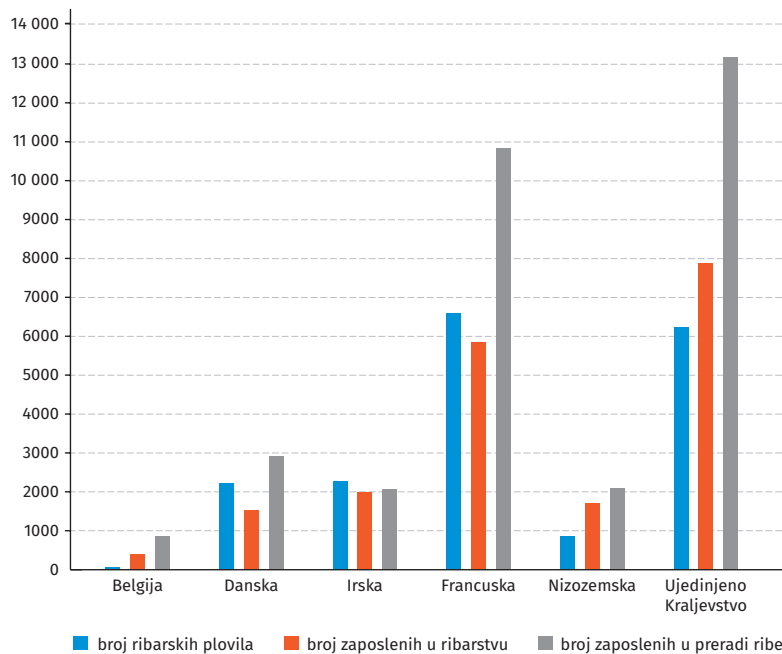
B. Imenuj državu koja je najveći proizvođač i izvoznik te vrste cvijeća.

Nizozemska

C. Objasni svojim riječima što su polderi.

Polderi su zemljišta koja se nalaze ispod razine mora, a nasipi ih štite od poplava. To su danas prostori na kojima je razvijena poljoprivreda i na kojima se grade nova naselja.

3. Sljedeće zadatke riješi uz pomoć grafičkog prikaza.

A. Imenuj državu s najvećim brojem zaposlenih u ribarstvu.

Ujedinjeno Kraljevstvo

B. Imenuj državu s podjednakim brojem zaposlenih u ribarstvu i preradi ribe.

Irska

C. Opiši gospodarsku važnost ribarstva za države Zapadne Europe.

Tijekom svoje duge prošlosti države Zapadne Europe okrenute su prema moru i djelatnostima usko vezanim uz more. Europski kontinent pripada najvećim jedinstvenim tržištima ribarskih proizvoda na svijetu, a Sjeverno more jedno je od važnih ribolovnih područja.

4. Odredi točnost tvrdnji. Zaokruži slovo T ako je tvrdnja točna, a slovo N ako je tvrdnja netočna.

A. Najveće pomorske luke smjestile su se na ušćima rijeka.

☒ T ☐ N

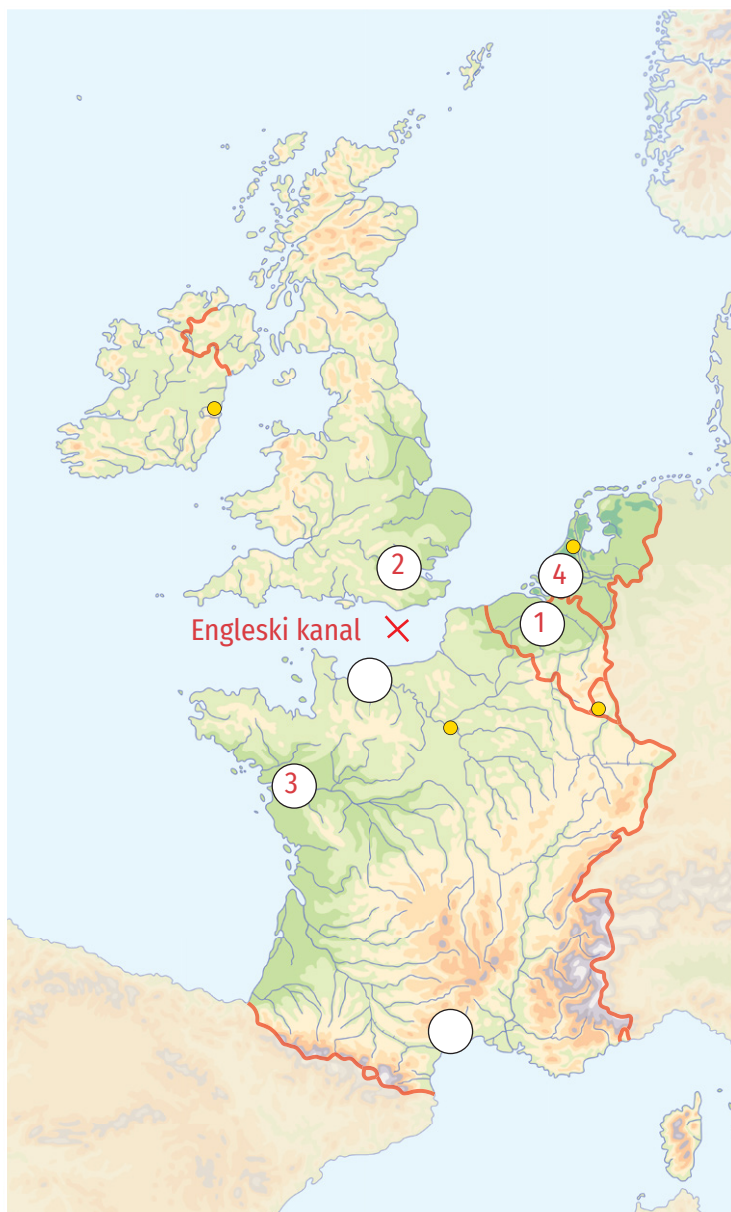
B. Ujedinjeno Kraljevstvo i Belgija vodeće su države u proizvodnji električne energije koja koristi snagu vjetra.

☐ T ☒ N

C. Marikultura, kao važna djelatnost obalnih područja, bilježi porast broja zaposlenih.

☒ T ☐ N

5. Sljedeće zadatke riješi pomoću priložene tematske karte.

A. Imenuj najprometniji europski morski prolaz te ga obilježi znakom X.

B. U prazne kružice upiši broj odgovarajuće luke. Dva su kružića višak.

1 – Antwerpen 2 – London 3 – Nantes 4 – Rotterdam

C. Upiši na crtu broj kojim je označena najprometnija europska luka. _____⁴

D. Navedi obilježja kontejnerskog prijevoza.

Kontejneri se ukrcavaju na brod posebnim dizalicama koje se nalaze u kontejnerskim lukama, a Nizozemska, Francuska, Irska i Ujedinjeno Kraljevstvo oko 80 % izvoza temelje upravo na kontejnerskom prijevozu. Prednost je u tome što brodovi ukrcavaju kontejnere posebnim dizalicama koje se nalaze u kontejnerskim lukama. Staganje kontejnera i mogućnost prijevoza više robe glavna su prednost. Nizozemska, Francuska, Irska i Ujedinjeno Kraljevstvo oko 80 % izvoza temelje na kontejnerskom prijevozu.

7.4. GOSPODARSKO SREDIŠTE EUROPE

1. U sljedećim zadacima zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

A. Država Zapadne Europe, najveći izvoznik poljoprivrednih proizvoda u Europi, jest:

- a) Belgija b) Francuska **c) Nizozemska** d) Ujedinjeno Kraljevstvo.

B. Odredi granu stočarstva koja je najrazvijenija na području Ujedinjenog Kraljevstva i Irske.

- a) govedarstvo **b) ovčarstvo** c) peradarstvo d) svinjogojstvo

2. Poveži lijevi i desni stupac upisivanjem odgovarajućeg slova iz desnog stupca na praznu crtu ispred pojma u lijevom stupcu. Jedan je pojam u desnom stupcu višak.

C _____ Belgija

A. zrakoplovna industrija

A _____ Francuska

B. proizvodnja čelika

B _____ Luksemburg

C. proizvodnja stakla i obrada dijamanta

D. tekstilna industrija

3. Objasni svojim riječima.

A. Opiši obilježja prometa država Zapadne Europe.

Zapadnu Europu povezuju guste i moderne mreže autocesta i brzih željeznica. Odlična prometna

povezanost utjecala je na razvoj turizma. Dokaz modernizaciji i ubrzanom razvoju željeznica jest i

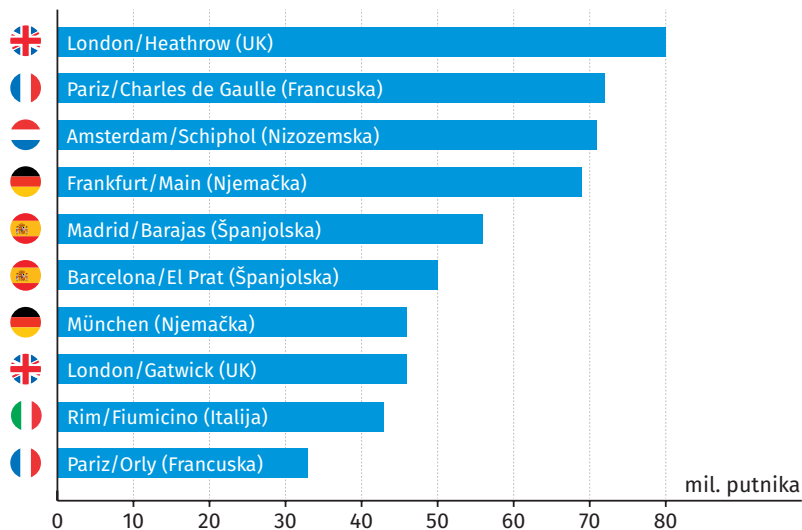
gradnja Eurotunela, podmorske željezničke veze između Ujedinjenog Kraljevstva i Francuske.

B. Nabroji djelatnosti koje pripadaju skupini kreativne industrije. Kad bi mogao/mogla birati, koju bi inudstriju izabrao/izabrala za svoje buduće zanimanje? Obrazloži svoj odgovor.

Primjeri kreativne industrije vidljivi su u arhitekturi, dizajnu, modi, industriji računalnih igara te glazbi.

Izabrao/izabrala bih industriju računalnih igara jer se i u Hrvatskoj ubrzano razvija.

4. Sljedeće zadatke riješi uz pomoć grafičkog prikaza europskih zračnih luka prema broju putnika 2018. godine.

- A. Poredaj države prema broju putnika tako da onu s najviše putnika označiš brojem 1, a onu s najmanje putnika brojem 6.

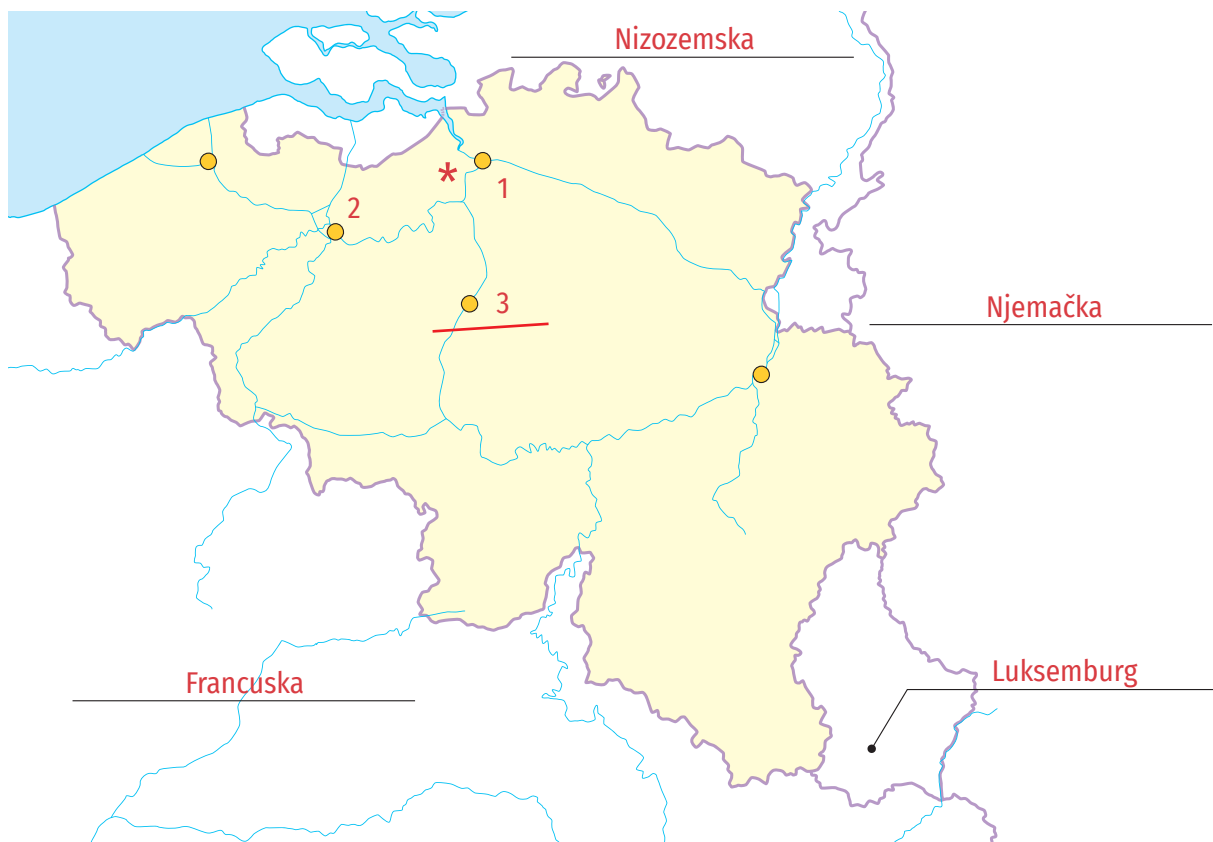
redni broj	država
1.	Ujedinjeno Kraljevstvo
2.	Njemačka
3.	Francuska
4.	Španjolska
5.	Nizozemska
6.	Italija

- B. Francuska i Ujedinjeno Kraljevstvo države su s najvećim brojem turista u Europi. Objasni svojim riječima vezu između najprometnijih zračnih luka i najposjećenijih turističkih država.

Zračnim putem u Europu vrlo jednostavno mogu doći turisti iz svih krajeva svijeta, a najprometnije

zračne luke nude brojne jeftine letove.

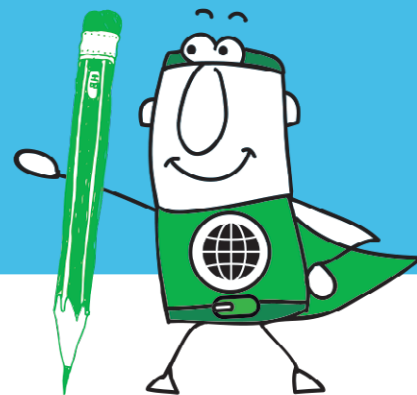
5. Sljedeće zadatke riješi pomoću priložene karte.

- A. Označi brojevima od 1 do 3 gradove koji čine industrijski trokut, odnosno industrijsko središte Belgije, upisujući ih uz odgovarajuće kružiće. Dva su kružića viška.
- B. Imenuj označene gradove.
- 1 – Antwerpen
- 2 – Gent
- 3 – Bruxelles
- C. Podcrtaj kružić koji označava središte mnogobrojnih međunarodnih organizacija, a ujedno glavni grad Belgije.
- D. Ucrtaj oznaku * uz grad poznat po obradi dijamantina.
- E. Upiši na prazne crte imena Belgiji susjednih država.

8. SJEVERNA EUROPA

8.1. ŽIVOT NA SJEVERU

1. U sljedećim su rečenicama podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama. U svakom paru zaokruži pojam koji je točan.

- A. Sjeverna Europa obuhvaća prostor **Skandinavskog** / **Pirenejskog** poluotoka, poluotoka **Peloponeza** / **Jylland**, otoka **Islanda** / **Velike Britanije** u Atlantskom oceanu te priobalne prostore Baltičkog mora.
- B. Sve države Sjeverne Europe obilježava **gusta** / **rijetka** naseljenost.

2. U sljedećim zadacima zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

- A. U kojoj se državi, prema mišljenju znanstvenika, nalazi geografsko središte Europe?
- a) u Danskoj b) u Estoniji c) u Finskoj **d) u Litvi**
- B. Koja se država ponekad naziva „otok vatre i leda”?
- a) Danska b) Latvija **c) Island** d) Norveška

3. Odredi točnost tvrdnji. Zaokruži slovo T ako je tvrdnja točna, a slovo N ako je tvrdnja netočna.

A. Zbog učestalih tektonskih pokreta, u središnjem dijelu Islanda nema vulkana.	T	N
B. Najdulji europski fjord Sogne drugi je po duljini na svijetu.	T	N
C. Grenland, najveći otok na Zemlji, administrativno pripada Islandu kojem je najbliži.	T	N

4. Poveži lijevi i desni stupac upisivanjem odgovarajućeg slova iz lijevog stupca na praznu crtu ispred desnog stupca. Jedan je pojam u desnom stupcu višak.

- A. fjeld B dubok i uzak zaljev nastao radom leda
- B. fjord D dugi i uski morski zaljevi koji su nastali potapanjem riječnih ušća
- C. morena A ledenjačka visoravan
- D. rijas C razdrobljeni kameni materijal nastao radom ledenjaka
- razgranato riječno ušće u obliku grčkog slova delte

5. Sljedeći zadatak riješi pomoću prikazanih fotografija.

Upiši odgovarajući pojam ispod priloženih fotografija. Među navedenim pojmovima dva su pojma višak.

delta fjord ledenjak fjeld

fjord

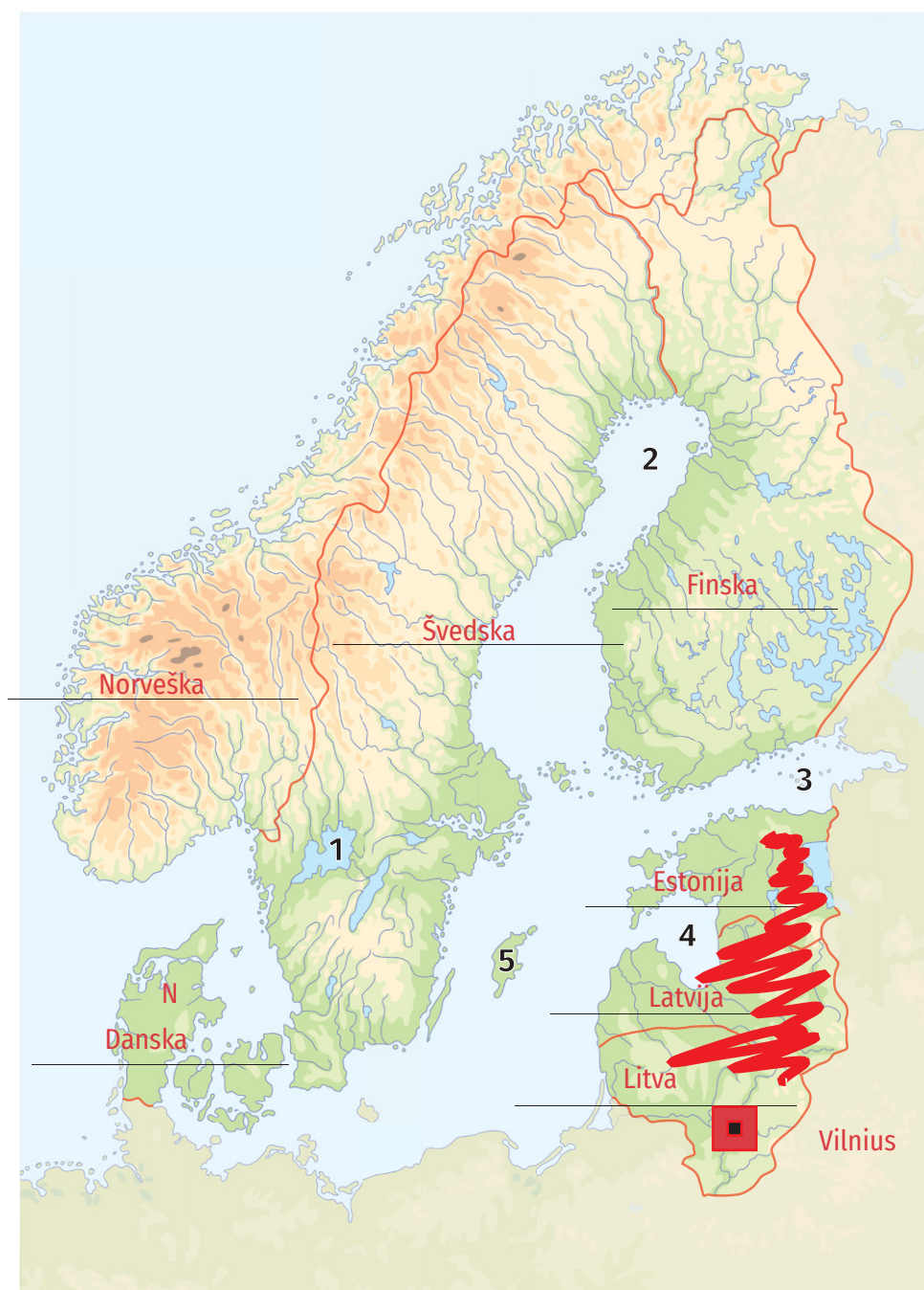

ledenjak

6. Sljedeće zadatke riješi uz pomoć priložene geografske karte i geografskog atlasa.

- A. Upiši na crte odgovarajuća imena država Sjeverne Europe.
- B. Imenuj državu Sjeverne Europe koja nije prikazana na slijepoj karti. Island
- C. Imenuj jezera i zaljeve označene brojevima.
- 1 Vänern 2 Botnički zaljev
- 3 Finski zaljev 4 Riški zaljev

- D. Brojem 5 označen je otok Gotland.
- E. **Crveno** oboji baltičke države.
- F. Slovom **N** označi najgušće naseljenu državu Sjeverne Europe.
Ta država zove se Danska.
- G. Označi na karti i upiši ime jedinog glavnog grada Sjeverne Europe koji se nalazi u unutrašnjosti države
Imenuj državu u kojoj je označeni grad. Litva.

8.2. PRIRODNA BOGATSTVA SJEVERA

1. U sljedećim zadacima zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

A. Koja država Sjeverne Europe prednjači u godišnjoj proizvodnji nafte?

- a) Danska b) Estonija **c) Norveška** d) Švedska

B. Koja baltička država ima značajnije zalihe uljnog škriljevca?

- a) Latvija b) Litva **c) Estonija**

2. U rečenicama su podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama. U svakoj skupini pojmova zaokruži pojam koji je točan.

A. Geološki **mladi** / **stariji** dijelovi kontinenta koji prevladavaju na prostoru Sjeverne Europe kriju veliko rudno bogatstvo.

B. U švedskom gradu **Vilniusu** / **Kiruni** proizvodi se oko **60 %** / **90 %** željezne rude u Europi.

3. Sljedeći zadatak riješi pomoću prikazanih fotografija.

Upiši na praznu crtu ispod fotografije vrstu obnovljive energije koju prikazuje. Među navedenim pojmovima, dva su pojma višak.

geotermalna energija

hidroenergija

solarna energija

vjetroelektrane

hidroenergija

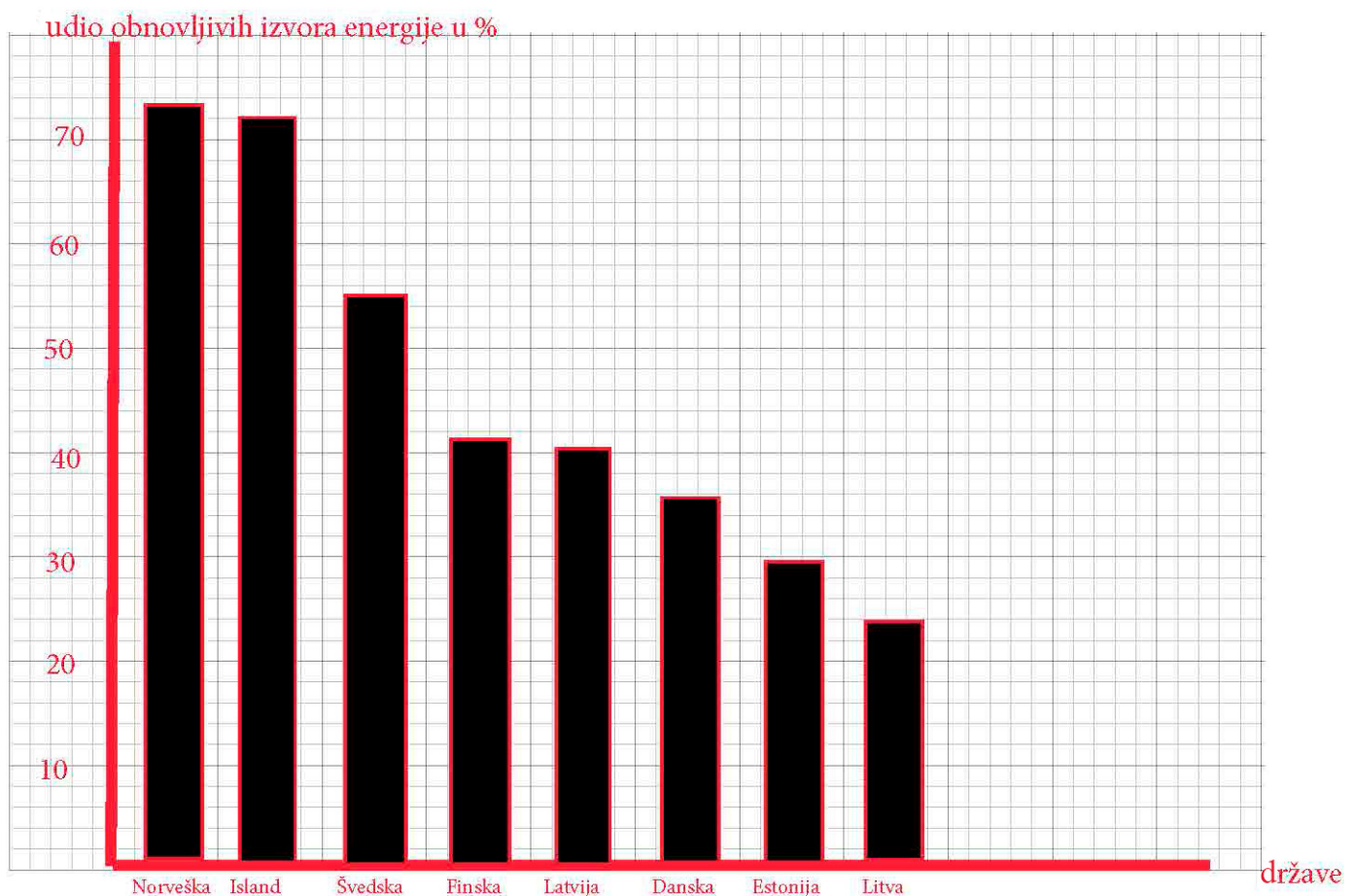

vjetroelektrane

4. Sljedeće zadatke riješi pomoću podataka iz tablice.

država	udio obnovljivih izvora energije u % (2018.)
Danska	35,7
Estonija	29,9
Latvija	40,3
Litva	24,4
Finska	41,2
Švedska	54,6
Island	72,2
Norveška	72,7

- A. Na milimetarskom papiru izradi stupčasti dijagram koji prikazuje udio obnovljivih izvora energije u ukupnoj energiji u državama Sjeverne Europe 2018. godine. Svaku državu označi zasebnim stupcem.

Navedi iz koje vrste obnovljivih izvora Island dobiva najviše električne energije.

Geotermalni izvori.

4. Objasni svojim riječima.

- A. Razmisli i objasni prednosti za državu koja ima velik udio obnovljivih izvora energije u ukupnoj proizvodnji energije.

Obnovljivi izvori energije se ne troše i država ne mora uvoziti sirovine za proizvodnju.

Tako se također čuva okoliš.

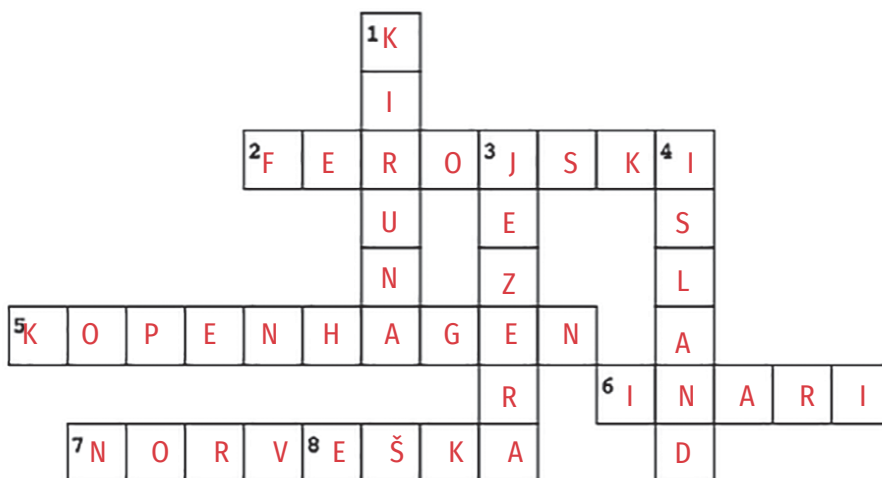
- B. Objasni na koje sve načine možemo doprinijeti održivom gospodarenju šumama.

Recikliranjem papira, sađenjem stabala i odgovornim ponašanjem prema prirodi možemo pridonijeti održivom gospodarenju šumama.

5. Riješi križaljku.

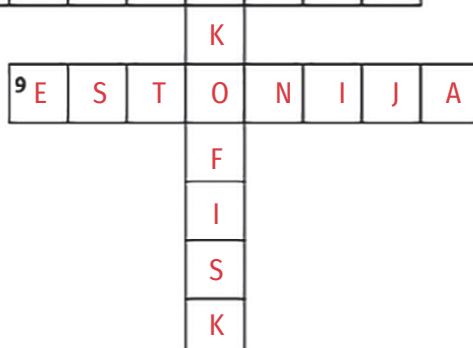
HORIZONTALNO

2. Otoci na kojima živi više ovaca nego stanovnika.
5. Glavni grad države poznate po vjetroelektranama.
6. Jedno od najvećih Finskih jezera.
7. Država Sjeverne Europe bogata naftom.
9. Jedina od baltičkih država sa rudnim zalihama.

OKOMITO

1. Švedski grad poznat po proizvodnji željezne rude.
3. Prepoznatljivo vodeno bogatstvo Švedske i Finske.
4. Država leda i vatre.
8. Ime Norveškog morskog naftnog polja.

8.3. ODRŽIVI GOSPODARSKI RAZVOJ SJEVERA

1. U sljedećim su rečenicama podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama. U svakom paru zaokruži pojam koji je točan.

- A. U nedostatku obradivih površina glavna je aktivnost **primarnog** / sekundarnog sektora gospodarskih djelatnosti nordijskih država usmjerena na **ribarstvo** / šumarstvo.
- B. Island, **Norveška** / Finska i Litva / **Danska** vodeće su države prema ulovu ribe. Problem suvremenog svijeta jest **nedovoljan** / **pretjeran** izlov ribe.

2. Pridruži sljedeće pojmove državi kojoj pripadaju upisivanjem pojmova na odgovarajuće mjesto u tablici.

Electrolux Lego nuklearne elektrane digitaliziranost
Ikea „baltički tigar” Skype Volvo poljoprivreda

Švedska	Danska	Estonija	Litva
Electrolux	Lego	digitaliziranost	nuklearne
Ikea	poljoprivreda	„baltički tigar”	elektrane
Volvo		Skype	

3. Odgovori na pitanje.

Opiši kako se sjevernoeuropske države bore protiv prekomjernog izlova ribe.

Zbog pretjeranog izlova ribe koriste se nova rješenja. Norveška je izgradila brojna uzgajališta ribe,
dok je Island uveo stroge kontrole dnevnog ulova.

4. U sljedećim zadacima zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

- A. U kojoj se državi nalazi najveća baltička luka za pretovar nafte?
a) u Estoniji b) u Finskoj **c) u Latviji** d) u Švedskoj
- B. Preko kojeg je morskog prolaza izgrađen most koji povezuje Kopenhagen i Malmö?
a) preko Belta b) preko Kattegata c) preko Skagerraka **d) preko Öresunda**

5. Sljedeće zadatke riješi pomoću predložene tablice.

	zračna luka	broj putnika (2018.)
SJEVERNA EUROPA	Helsinki	20 990 000
	Kopenhagen	30 192 000
	Oslo	28 496 000
	Riga	7 037 000
	Stockholm	26 841 000
	Tallinn	2 996 000
	Vilnius	4 920 000
	Zagreb	3 322 000

- A. Imenuj državu u kojoj se nalazi najprometnija zračna luka Sjeverne Europe.

Danska

- B. Imenuj zračnu luku koja se ne nalazi na prostoru Europske unije.

Oslo

- C. Usporedi broj putnika u zračnim lukama država Sjeverne Europe i Hrvatske te navedi države koje imaju više odnosno manje putnika u zračnoj luci od Hrvatske.

Hrvatska ima puno manje putnika od država poput Finske, Danske i Norveške, približno putnika kao

Estonija, a više od Litve.

6. Objasni svojim riječima.

- A. Opiši vlastiti stav o važnosti brige za okoliš na primjeru brige za okoliš koju pokazuju države Sjeverne Europe.

Briga za okoliš vrlo je važna jer osim što čuvamo prirodu za budućnost, živimo i u urednijem okolišu.

- B. Usporedi na koji način svijest o važnosti obrazovanja može utjecati na gospodarstvo pojedine države.

Ulaganjem u obrazovanje te povezivanjem svih sektora gospodarskih djelatnosti privlače strane

investicije, kojima se osiguravaju uvjeti daljnjeg razvoja.

7. Sljedeći zadatak riješi uz pomoć geografske karte.

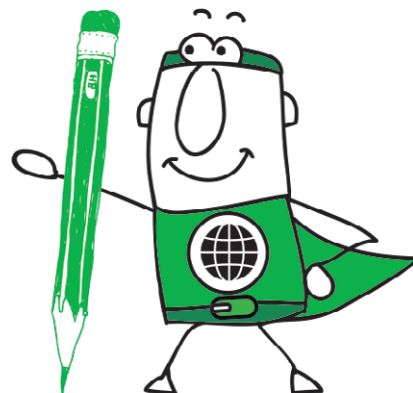
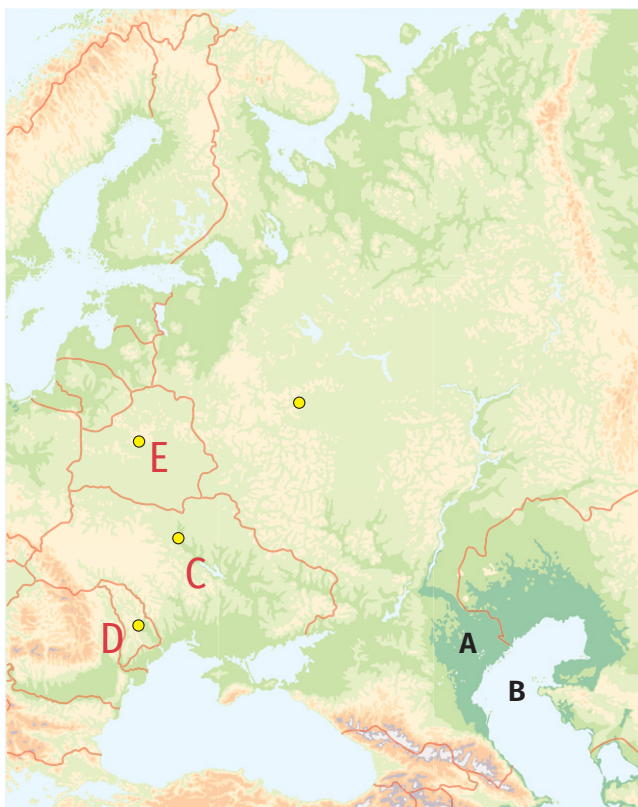

- A. Označi državu s najvećim zalihama nafte u Sjevernoj Europi tako da u odgovarajući kružić upišeš broj 1.
Imenuj označenu državu. Norveška
- B. Označi državu Sjeverne Europe koja prednjači u poljoprivrednoj proizvodnji tako da u odgovarajući kružić upišeš broj 2.
Imenuj označenu državu. Danska
- C. Zvezdicom (*) označi najveće morske luke na Baltičkom moru te ih imenuj (upiši nazive na kartu).

9. ISTOČNA EUROPA

9.1. ISTOČNA EUROPA – KONTINENTALNA REGIJA

1. Sljedeći zadatak riješi uz pomoć priložene geografske karte.

A. Slovom **A** označena je nizina u kojoj se nalazi najniža točka Europe.

Ime nizine je Prikaspijska nizina

B. Slovom **B** označeno je najveće jezero na svijetu. Njegovo ime je

Kaspijsko jezero

C. Upiši slovo **C** u prostor države koja se ponekad naziva „žitnica Europe”. Imenuj tu državu.

Ukrajina

D. Upiši slovo **D** u prostor države koja je prepoznatljiva po vinogradarstvu. Imenuj tu državu.

Moldavija

E. Upiši slovo **E** u prostor države u kojoj močvare uz rijeku Pripjat onemogućavaju razvoj poljoprivrede.

Imenuj tu državu. Bjelorusija

2. U sljedećem tekstu pronađi netočno upotrijebljene pojmove, upiši ih u tablicu i ponudi točan pojam.

Države Istočne Europe imaju povoljan položaj. Nalaze se unutar najvažnijih europskih željezničkih i cestovnih pravaca. Rusija i Moldavija imaju izlaz na zatvorena i manje prometna mora, a Ukrajina i Moldavija uopće nemaju izlaz na more. Veliko je značenje pomorskog prometa iz Rusije prema ostatku Europe.

netočno upotrijebljen pojam	točan pojam
povoljan	nepovoljan
unutar	izvan
Moldavija	Ukrajina
Ukrajina	Bjelorusija
pomorskog	cjevovodnog

3. U sljedećim zadacima zaokruži točan odgovor.

A. Kako se naziva trajno smrznuto tlo karakteristično za sjever Istočnoeuropske nizine?

- a) morene **b) permafrost** c) prapor d) puste

B. Koja država Istočne Europe ima najveće površine pod šumama?

- a) Bjelorusija b) Moldavija **c) Rusija** d) Ukrajina

4. U sljedećim su rečenicama podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama.

U svakom paru zaokruži pojam koji je točan.

A. Istočna Europa površinom je **najmanja** / **najveća** / **najrjeđe** / **najgušće** naseljena europska regija.

B. Najveća država koja se cijelom površinom nalazi u Europi jest **Moldavija** / **Ukrajina**, dok se **Bjelorusija** / **Rusija** prostire na dva kontinenta.

C. Najmanja država Istočne Europe jest **Bjelorusija** / **Moldavija** koja je i **najrjeđe** / **najgušće** naseljena, ali i jedina čiji narod većinski pripada **romanskoj** / **slavenskoj** skupini naroda.

D. U svim istočnoeuropskim državama, prema vjerskoj strukturi stanovništva, prevladava **katoličanstvo** / **pravoslavlje**.

5. Objasni svojim riječima.

- A. Usporedi mogućnosti poljoprivrednog iskorištavanja u sjevernim dijelovima Istočnoeuropske nizine s mogućnostima poljoprivrednog iskorištavanja u južnim dijelovima Istočnoeuropske nizine.

Sjeverni dio nizine, zbog nepovoljne klime i slabe kvalitete tla, nije pogodan za poljoprivredno iskorištavanje. Najplodniji dio Istočnoeuropske nizine velika su stepska područja na jugu (crnica) koja su pretvorena u obradive površine. U Ukrajini crnica pokriva oko 2/3 površine države.

- B. Opiši ekološke probleme rijeka Istočne Europe.

Glavne istočnoeuropske rijeke ozbiljno su zagađene umjetnim gnojivima i pesticidima koji se koriste u poljoprivrednoj proizvodnji te otpadnim vodama iz industrije i sustava odvodnje. Navodnjavanje u poljoprivredi i proizvodnja električne energije uzrokovali su smanjenje dotoka slatke vode i rast slanosti Azovskog mora i Kaspijskog jezera.

- C. Objasni zašto Moskvu nazivamo "lukom na pet mora".

Rijeka Volga povezana je sustavom kanala s okolnim morima, a okosnicu u povezivanju čine rijeke Don i Sjeverna Dvina te Ladoško i Oneško jezero. Moskva, iako je 600 kilometara udaljena od mora, često se naziva „lukom na pet mora“.

9.2. GOSPODARSKA SLIKA EUROPSKOG ISTOKA

1. Poveži lijevi i desni stupac upisivanjem odgovarajućeg slova iz desnog stupca na praznu crtu ispred pojma u lijevom stupcu. Jedno je obilježje u desnom stupcu višak.

<u> D </u> Bjelorusija	A. država u kojoj je pomorstvo glavna gospodarska djelatnost
<u> B </u> Moldavija	B. jedna od najslabije razvijenih država Europe
<u> C </u> Rusija	C. država u kojoj se nalazi najveće umjetno jezero Europe
	D. država u kojoj u južnom dijelu prevladava močvarno područje

2. U sljedećim su rečenicama podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama. U svakom paru zaokruži pojam koji je točan.

- A. Donjecki bazen ubraja se u najveća nalazišta **ugljena** / **nafte** u svijetu. Zapadnim dijelom nalazi se u **Ukrajini** / **Bjelorusiji**, a istočnim dijelom u **Moldaviji** / **Rusiji**.
- B. Glavna industrijska središta Donjeckog bazena gradovi su Donjeck, **Lugansk** / **Odesa** te **Rostov** / **Volgograd**.

3. Objasni svojim riječima.

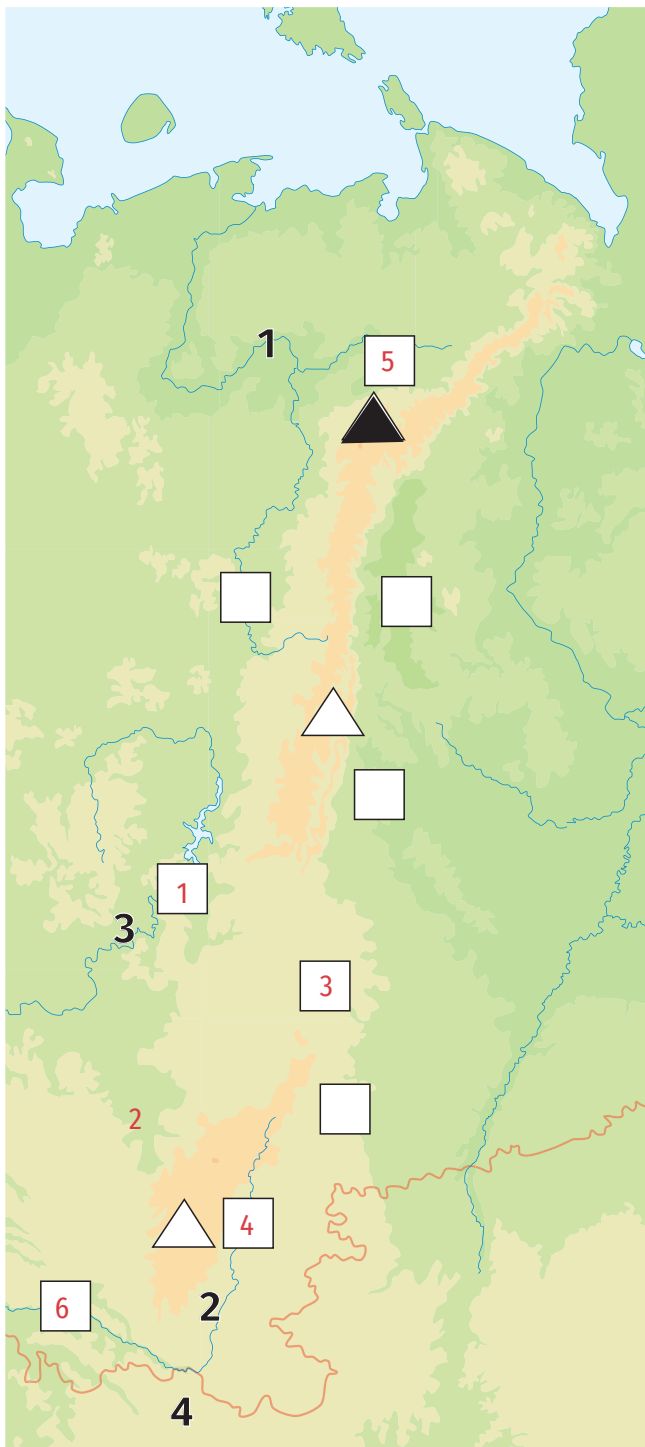
- A. Navedi najmanje tri rudna bogatstva Donjeckog bazena te obrazloži s kakvim se suvremenim problemima susreće to područje.

Donjecki ugljeni bazen (Donbas) ubraja se u najveće ugljene bazene u svijetu, a ističu se i bogata ležišta željezne rude te kamene soli. Rat je velikim dijelom uništio industriju na ovom prostoru.

- B. Definiraj pojam *treset* te opiši njegovu namjenu.

Treset je fosilno gorivo koje nastaje raspadanjem biljnih ostataka u močvarama.

4. Sljedeći zadatak riješi uz pomoć priložene geografske karte.

- A. Rijeka označena brojem 1 zove se Pečora,
a utječe u Barentsovo
more.
- B. Rijeka označena brojem 2 zove se Ural
i čini prirodnu granicu između kontinenata
Europe i Azije.
- C. Rijeka označena brojem 3 jest Kama.
- D. Crno oboji trokut kojim je označena najviša
točka Urala. Dva su trokuta višak. Ime
najviše točke Urala glasi Narodna gora.
- E. Južno od rijeke Urala brojem 4 označena je
euroazijska država Kazahstan.
- F. U kvadratiće na geografskoj karti upiši
brojeve odgovarajućih gradova. Tri su
kvadratića višak.
1 – Perm
2 – Ufa
3 – Jekaterinburg
4 – Magnitogorsk
5 – Inta
6 – Orenburg

9.3. RUSKA FEDERACIJA

1. U sljedećim zadacima zaokruži točan odgovor.

- A. Kojeg je prirodnog bogatstva Rusija najveći izvoznik u svijetu?
a) nafte **b) plina** c) ugljena d) željeza
- B. Koja vrsta proizvodnje električne energije ima najmanje značenje u Rusiji?
a) hidroelektrane b) nuklearne elektrane **c) solarne elektrane** d) termoelektrane

2. U sljedećim su rečenicama podebljani pojmovi odvojeni kosim crtama. U svakom paru zaokruži pojam koji je točan.

- A. Rusija ima obale na **Atlantskom** / **Arktičkom** i **Južnom** / **Tihom** oceanu.
- B. Europski dio Rusije zauzima oko **1/4** / **3/4** ukupnog teritorija i u njemu živi oko **1/4** / **3/4** stanovnika.
- C. Rusija je po veličini **treće** / **peto** gospodarstvo u Europi te **osmo** / **jedanaesto** u svijetu.
- D. Rusija na osnovi prirodnog bogatstva ostvaruje oko **trećine** / **polovine** BDP-a.
- E. Od obnovljivih izvora energije, Rusija najveće količine električne energije proizvodi u **vjetroelektranama** / **hidroelektranama**.

3. Poveži lijevi i desni stupac upisivanjem odgovarajućeg slova iz desnog stupca na praznu crtu ispred pojma u lijevom stupcu. Dva su pojma u desnom stupcu višak.

 C Murmansk

 B Sankt Peterburg

 E Novorosijsk

A. Azovsko more

B. Baltičko more

C. Barentsovo more

D. Bijelo more

E. Crno more

4. Sljedeći zadatak riješi uz pomoć priložene tablice.

država	BDP (u milijunima USD)*	BDP po stanovniku (u USD)*
Rusija	1 657 554	11 288
Ukrajina	130 832	3 095
Bjelorusija	59 662	6 289
Moldavija	11 443	3 227

*podatci: Svjetska banka 2018.

Usporedi poredak država po ukupnom BDP-u i BDP-u po broju stanovnika. Zapiši svoja opažanja.

Rusija ima višestruko veći BDP od ostalih država Istočne Europe. BDP po stanovniku tek je manje nego dvostruko veći od BDP-a Bjelorusije i tri puta veći od BDP-a Ukrajine.

5. Objasni svojim riječima.

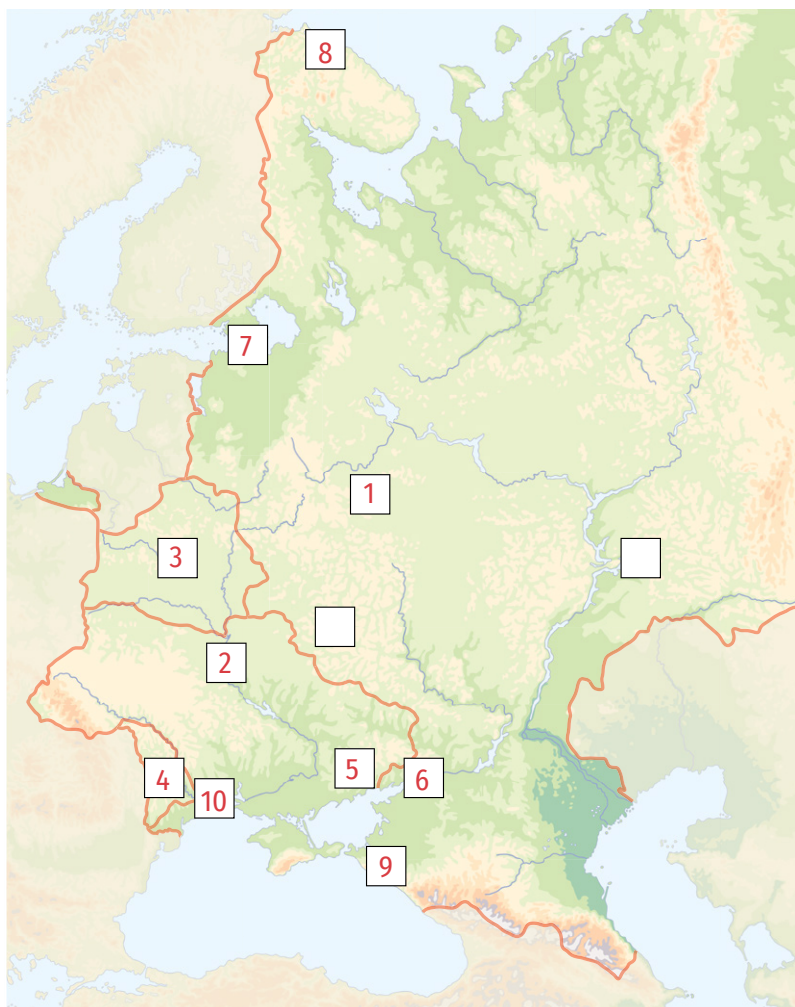
A. Opiši svojim riječima vojno značenje Rusije u svijetu.

Rusija je, nakon SAD-a, najveći svjetski izvoznik proizvoda vojne industrije. Razvijena vojna industrija povezana je s dugom vojnom tradicijom i aktivnom međunarodnom politikom.

B. Navedi nedostatke prekomjerne ovisnosti Europe o ruskom prirodnom plinu.

Pitanje prekomjerne ovisnosti Europe o ruskom plinu u prvi je plan došlo nakon sukoba u Ukrajini 2014. godine, a ujedno je otvorilo i pitanje natjecanja europskih država u transportu plina. U slučaju nesreće ili političkih problema Europa će imati nestašicu plina.

6. Sljedeće zadatke riješi uz pomoć priložene geografske karte. U kvadratiće na karti upiši brojeve odgovarajućih gradova iz zadatka. Dva su kvadratića višak.

A. U kvadratiće na geografskoj karti upiši brojeve odgovarajućih glavnih gradova države Istočne Europe.

1 – glavni grad Rusije. Imenuj ga.
Moskva

2 – glavni grad Ukrajine. Imenuj ga.
Kijev

3 – glavni grad Bjelorusije. Imenuj ga.
Minsk

4 – glavni grad Moldavije. Imenuj ga.
Kišinjev

B. Brojem 5 označi grad prema kojem je nazvan ugljeni bazen koji se prostire u Ukrajini i Rusiji. Njegovo je ime
Donjeck

C. Brojem 6 označi grad na rijeci Donu koji se nalazi u blizini njezina ušća u Azovsko more.

Njegovo je ime Rostov

D. Brojem 7 označi grad na ušću rijeke Neve u Finski zaljev. Njegovo je ime Sankt Peterburg

E. Brojem 8 označi grad koji je važna ruska luka na Barentsovu moru.

Njegovo je ime Murmansk

F. Brojem 9 označi grad koji je važna ruska luka na Crnom moru. Njegovo je ime Novorosijsk

G. Brojem 10 označi grad koji je važna ukrajinska luka na Crnom moru.

Njegovo je ime Odesa

H. Zacrni područje ruske eksklave Kalinjingradska oblast.

